

CTET L1 English L2 Sanskrit P1

Topic:- CDP_P1_CTET

1) Intellectual abilities such as imagination, critical thinking and metacognition are discussed dominantly under _____ domain of development.

- (1) social
- (2) physical
- (3) moral
- (4) cognitive

बौद्धिक क्षमताएँ जैसे कि कल्पना, समालोचनात्मक सोच और परासंज्ञान की चर्चा परोक्ष रूप से विकास के _____ क्षेत्र के अंतर्गत की जाती है।

- (1) सामाजिक
- (2) शारीरिक
- (3) नैतिक
- (4) संज्ञानात्मक

[Question ID = 1][Question Description = CTET_P1_PART_1_CDP_SET_110_Q1]

- 1. 1 [Option ID = 1]
- 2. 2 [Option ID = 2]
- 3. 3 [Option ID = 3]
- 4. 4 [Option ID = 4]

2) Which of the following principle of development states that development proceeds in 'head to toe' direction ?

- (1) Principle of Continuity
- (2) Principle of Heredity
- (3) Cephalo-caudal principle
- (4) Proximo-distal principle

विकास 'सिर से पैर' की दिशा में विकसित होता है। निम्न में से कौन-सा सिद्धांत इस कथन को बतलाता है ?

- (1) निरन्तरता का सिद्धांत
- (2) आनुवंशिकता का सिद्धांत
- (3) शीर्षगामी सिद्धांत
- (4) अधोगामी सिद्धांत

[Question ID = 2][Question Description = CTET_P1_PART_1_CDP_SET_110_Q2]

- 1. 1 [Option ID = 5]
- 2. 2 [Option ID = 6]
- 3. 3 [Option ID = 7]

4. 4 [Option ID = 8]

3) During early age, which of the following agencies act as primary agencies of socialisation for children ?

- (1) School and print media
- (2) Social media and law
- (3) Family and neighbourhood
- (4) Neighbourhood and social policy

प्रारंभिक वर्षों में, निम्न में से कौन-सी संस्थाएँ बच्चों के समाजीकरण में प्राथमिक संस्थाओं की भूमिका निभाती हैं ?

- (1) स्कूल और मुद्रक संचार
- (2) सामाजिक संचार और कानून
- (3) परिवार और पास-पड़ोस
- (4) पास-पड़ोस और सामाजिक नीति

[Question ID = 3][Question Description = CTET_P1_PART_1_CDP_SET_110_Q3]

- 1. 1 [Option ID = 9]
- 2. 2 [Option ID = 10]
- 3. 3 [Option ID = 11]
- 4. 4 [Option ID = 12]

4) According to Jean Piaget's theory of cognitive development, at which stage most children become capable of performing tasks requiring concept of conservation ?

- (1) Sensorimotor
- (2) Pre-operational
- (3) Concrete operational
- (4) Formal operational

जीन पियाज़े के संज्ञानात्मक विकास के सिद्धांत के अनुसार, किस चरण पर ज्यादातर बच्चे संरक्षण संप्रत्यय से सम्बन्धित कार्य कर लेते हैं ?

- (1) संवेदी-गामक
- (2) पूर्व-संक्रियात्मक
- (3) मूर्त संक्रियात्मक
- (4) औपचारिक संक्रियात्मक

[Question ID = 4][Question Description = CTET_P1_PART_1_CDP_SET_110_Q4]

- 1. 1 [Option ID = 13]
- 2. 2 [Option ID = 14]
- 3. 3 [Option ID = 15]
- 4. 4 [Option ID = 16]

- 5) As per Jean Piaget's theory, significant changes in cognitive thinking takes place through the process of _____.
- (1) equilibration
 - (2) irreversible thinking
 - (3) rote memorisation
 - (4) delayed imitation

जीन पियाज़े के सिद्धांत के अनुसार, संज्ञानात्मक चिंतन में प्रमुख बदलाव किस प्रक्रिया द्वारा होते हैं ?

- (1) संतुलनीकरण द्वारा
- (2) अप्रतिलौमिक चिंतन द्वारा
- (3) रटकर स्मरण द्वारा
- (4) विलंबित नकल द्वारा

[Question ID = 5][Question Description = CTET_P1_PART_1_CDP_SET_110_Q5]

- 1. 1 [Option ID = 17]
- 2. 2 [Option ID = 18]
- 3. 3 [Option ID = 19]
- 4. 4 [Option ID = 20]

- 6) Who among the following proposed that 'our specific mental structures and processes can be traced to our interactions with others' ?
- (1) Howard Gardner
 - (2) Lawrence Kohlberg
 - (3) Jean Piaget
 - (4) Lev Vygotsky

निम्नलिखित में से किसने प्रस्तावित किया कि 'हमारी विशेष मानसिक संरचनाओं और प्रक्रियाओं को हमारी दूसरों से होने वाली पारस्परिकता में ढूँढा जा सकता है' ?

- (1) हॉवर्ड गार्डनर
- (2) लारेंस कोहलबर्ग
- (3) जीन पियाज़े
- (4) लेव वायगोत्स्की

[Question ID = 6][Question Description = CTET_P1_PART_1_CDP_SET_110_Q6]

- 1. 1 [Option ID = 21]
- 2. 2 [Option ID = 22]
- 3. 3 [Option ID = 23]
- 4. 4 [Option ID = 24]

7) Which of the following has been emphasized by Lev Vygotsky to facilitate learning ?

- (1) Cultural tools
- (2) Social isolation
- (3) Rewards and punishment
- (4) Drill and Practice

लेव वायगोत्स्की ने निम्न में से किसे अधिगम के सुसाध्य में महत्वपूर्ण माना है ?

- (1) सांस्कृतिक उपकरणों को
- (2) सामाजिक अलगाव
- (3) ईनाम और दण्ड
- (4) पुनरावृत्ति और अभ्यास

[Question ID = 7][Question Description = CTET_P1_PART_1_CDP_SET_110_Q7]

- 1. 1 [Option ID = 25]
- 2. 2 [Option ID = 26]
- 3. 3 [Option ID = 27]
- 4. 4 [Option ID = 28]

8) At which stage of Lawrence Kohlberg's theory of moral development do children follow 'tit for tat' reasoning to judge the actions of themselves and others ?

- (1) Instrumental purpose orientation
- (2) Good boy - nice girl orientation
- (3) Social-order maintaining orientation
- (4) Social contract orientation

लारेन्स कोह्लबर्ग के नैतिक विकास सिद्धांत के अनुसार, बच्चे किस चरण पर स्वयं एवम् दूसरों के कार्यों को आँकते समय 'जैसे को तैसा' तर्क का इस्तेमाल करते हैं ?

- (1) यान्त्रिक-उद्देश्य अभिनवीकरण
- (2) अच्छा लड़का - अच्छी लड़की अभिनवीकरण
- (3) सामाजिक-व्यवस्था निर्वाहन अभिनवीकरण
- (4) सामाजिक-समझौता अभिनवीकरण

[Question ID = 8][Question Description = CTET_P1_PART_1_CDP_SET_110_Q8]

- 1. 1 [Option ID = 29]
- 2. 2 [Option ID = 30]
- 3. 3 [Option ID = 31]
- 4. 4 [Option ID = 32]

9) In a constructivist classroom, students are encouraged to learn _____.

- (1) through discovery
- (2) for gaining external rewards
- (3) by passive imitation
- (4) by rote memorisation

एक संरचनावादी कक्षा में, विद्यार्थियों को किस लिए प्रेरित किया जाता है ?

- (1) अन्वेषण द्वारा सीखने के लिए
- (2) बाह्य पुरस्कार पाने हेतु सीखने के लिए
- (3) निष्क्रिय अनुसरण द्वारा सीखने के लिए
- (4) रट कर याद करके सीखने के लिए

[Question ID = 9][Question Description = CTET_P1_PART_1_CDP_SET_110_Q9]

1. 1 [Option ID = 33]
2. 2 [Option ID = 34]
3. 3 [Option ID = 35]
4. 4 [Option ID = 36]

10) As per Jean Piaget's views, 'Private speech' among children represents their _____.

- (1) advanced thinking
- (2) inability to regulate their thoughts
- (3) problem solving strategies
- (4) metacognitive skills

जीन पियाजे के विचार में, बच्चों की 'निजी वाक' क्या दर्शाती है ?

- (1) उनकी अग्रवर्ती सोच
- (2) उनकी अपनी सोच को विनियमित करने की अक्षमता
- (3) उनकी समस्या समाधान युक्तियाँ
- (4) उनका परासंज्ञानात्मक कौशल

[Question ID = 10][Question Description = CTET_P1_PART_1_CDP_SET_110_Q10]

1. 1 [Option ID = 37]
2. 2 [Option ID = 38]
3. 3 [Option ID = 39]
4. 4 [Option ID = 40]

11) Contemporary theories conceptualise intelligence as :

- (1) unidimensional general ability.
- (2) multidimensional ability having several different aspects.
- (3) an ability not influenced by heredity.
- (4) an ability not influenced by environmental factors.

समकालीन सिद्धान्त, बुद्धि को किस प्रकार अवधारित करते हैं ?

- (1) एक-दिशायी सामान्य क्षमता
- (2) बहुदिशायी क्षमता जिसके विभिन्न अलग-अलग आयाम हैं
- (3) आनुवंशिकता से ना प्रभावित होने वाली क्षमता
- (4) वातावरणीय कारकों से ना प्रभावित होने वाली क्षमता

[Question ID = 11][Question Description = CTET_P1_PART_1_CDP_SET_110_Q11]

1. 1 [Option ID = 41]

2. 2 [Option ID = 42]
3. 3 [Option ID = 43]
4. 4 [Option ID = 44]

12) A teacher often says that 'Girls are good at dance and boys are good at science.' This statement is an example of :

- (1) gender bias
- (2) gender stereotype
- (3) gender equity
- (4) gender empowerment

एक अध्यापक अक्सर कहता है कि 'लड़कियाँ नृत्य में कुशल होती हैं और लड़के विज्ञान में।' यह कथन किसका उदाहरण है ?

- (1) जेंडर पक्षपात
- (2) जेंडर रूढ़िवादिता
- (3) जेंडर समता
- (4) जेंडर सशक्तीकरण

[Question ID = 12][Question Description = CTET_P1_PART_1_CDP_SET_110_Q12]

1. 1 [Option ID = 45]
2. 2 [Option ID = 46]
3. 3 [Option ID = 47]
4. 4 [Option ID = 48]

13) In order to cater to the individual differences among students related to social and cultural domains, it is important to :

- (1) adopt child-centric pedagogy.
- (2) follow a rigid and standardised curriculum.
- (3) implement summative ways of evaluation.
- (4) divide students in different groups based on their social and cultural identities.

विद्यार्थियों की सामाजिक और सांस्कृतिक आयामों से संबंधित व्यक्तिगत भिन्नताओं को संबोधित करने के लिए, निम्न में से क्या महत्वपूर्ण है ?

- (1) बाल-केन्द्रित शिक्षाशास्त्र को अपनाना ।
- (2) एक कठोर एवम् मानकीकृत पाठ्यचर्या का पालन करना ।
- (3) मूल्यांकन के योगात्मक तरीकों को लागू करना ।
- (4) विद्यार्थियों को उनकी सामाजिक और सांस्कृतिक पहचान के आधार पर अलग-अलग समूहों में बाँटना ।

[Question ID = 13][Question Description = CTET_P1_PART_1_CDP_SET_110_Q13]

1. 1 [Option ID = 49]
2. 2 [Option ID = 50]
3. 3 [Option ID = 51]
4. 4 [Option ID = 52]

14) Main purpose of assessment is to :

- (1) create a feeling of competition among students.
- (2) induce fear of failure among students.
- (3) categorise students as 'pass' or 'fail'.
- (4) understand students' progress and challenges in learning process.

मूल्यांकन का मुख्य उद्देश्य क्या है ?

- (1) विद्यार्थियों में प्रतिस्पर्धा की भावना पैदा करना ।
- (2) विद्यार्थियों में असफलता का डर पैदा करना ।
- (3) विद्यार्थियों को 'सफल' और 'असफल' के रूप में वर्गीकृत करना ।
- (4) अधिगम प्रक्रिया में विद्यार्थियों की प्रगति और चुनौतियों को समझना ।

[Question ID = 14][Question Description = CTET_P1_PART_1_CDP_SET_110_Q14]

1. 1 [Option ID = 53]
2. 2 [Option ID = 54]
3. 3 [Option ID = 55]
4. 4 [Option ID = 56]

15) *Assertion (A) :*

A teacher should encourage students to ask questions in the classroom.

Reason (R) :

Questioning plays an important role in developing critical thinking.

Choose the correct option :

- (1) Both (A) and (R) are true and (R) is the correct explanation of (A).
- (2) Both (A) and (R) are true but (R) is not the correct explanation of (A).
- (3) (A) is true but (R) is false.
- (4) Both (A) and (R) are false.

कथन (A) :

एक अध्यापिका द्वारा विद्यार्थियों को कक्षा में सवाल पूछने के लिए प्रोत्साहित करना चाहिए ।

तर्क (R) :

सवाल पूछना समालोचनात्मक चिंतन के विकास में महत्वपूर्ण भूमिका निभाता है ।

सही विकल्प चुनिए :

- (1) (A) और (R) दोनों सही हैं और (R), (A) की सही व्याख्या करता है ।
- (2) (A) और (R) दोनों सही हैं लेकिन (R), (A) की सही व्याख्या नहीं है ।
- (3) (A) सही है लेकिन (R) गलत है ।
- (4) (A) और (R) दोनों गलत हैं ।

[Question ID = 15][Question Description = CTET_P1_PART_1_CDP_SET_110_Q15]

1. 1 [Option ID = 57]
2. 2 [Option ID = 58]
3. 3 [Option ID = 59]

16) **Assertion (A) :**

It is important to implement standardised curriculum for successful inclusion of students belonging to disadvantaged groups.

Reason (R) :

Standardised curriculum accounts for all kind of individual differences among learners.

Choose the correct option :

- (1) Both (A) and (R) are true and (R) is the correct explanation of (A).
- (2) Both (A) and (R) are true but (R) is not the correct explanation of (A).
- (3) (A) is true but (R) is false.
- (4) Both (A) and (R) are false.

कथन (A) :

वंचित वर्गों से संबंधित विद्यार्थियों के सफल समावेशन हेतु मानकीकृत पाठ्यक्रम को लागू करना बहुत महत्वपूर्ण है।

तर्क (R) :

मानकीकृत पाठ्यक्रम अधिगमकर्ताओं की सभी प्रकार की व्यक्तिगत विविधताओं को समाहित कर लेता है।

सही विकल्प चुनिए :

- (1) (A) और (R) दोनों सही हैं और (R), (A) की सही व्याख्या करता है।
- (2) (A) और (R) दोनों सही हैं लेकिन (R), (A) की सही व्याख्या नहीं है।
- (3) (A) सही है लेकिन (R) गलत है।
- (4) (A) और (R) दोनों गलत हैं।

[Question ID = 16][Question Description = CTET_P1_PART_1_CDP_SET_110_Q16]

- 1. 1 [Option ID = 61]
- 2. 2 [Option ID = 62]
- 3. 3 [Option ID = 63]
- 4. 4 [Option ID = 64]

17) **Which of the following factors hinders inclusion in education ?**

- (1) Competition among students
- (2) Multisensory approach
- (3) Infrastructural accessibility
- (4) Child-centered pedagogy

निम्न में से कौन-सा कारक शिक्षा में समावेशन में बाधक है ?

- (1) विद्यार्थियों में प्रतिस्पर्धा
- (2) बहुसंवेगी उपागम
- (3) आधारभूत संरचना सुगम्यता
- (4) बाल-केंद्रित शिक्षाशास्त्र

[Question ID = 17][Question Description = CTET_P1_PART_1_CDP_SET_110_Q17]

1. 1 [Option ID = 65]
2. 2 [Option ID = 66]
3. 3 [Option ID = 67]
4. 4 [Option ID = 68]

18) Which of the following statements is correct in context of students having dyslexia ?

- (1) They often face difficulty in text comprehension.
- (2) They are always lazy.
- (3) They cannot be gifted or talented in any field.
- (4) They always have above average intelligence levels.

पठनवैफल्य से जूझते विद्यार्थियों के संदर्भ में निम्न में से कौन-सा कथन सही है ?

- (1) उन्हें अक्सर लेख-बोध में कठिनाई आती है ।
- (2) वे हमेशा सुस्त होते हैं ।
- (3) वे किसी क्षेत्र में प्रतिभावान या कुशल नहीं हो सकते ।
- (4) उनका बुद्धि-स्तर हमेशा सामान्य से ऊपर होता है ।

[Question ID = 18][Question Description = CTET_P1_PART_1_CDP_SET_110_Q18]

1. 1 [Option ID = 69]
2. 2 [Option ID = 70]
3. 3 [Option ID = 71]
4. 4 [Option ID = 72]

19) Impulsivity, inattention and disorganisation are direct identifying characteristics of :

- (1) Attention Deficit Hyperactivity Disorder
- (2) Autism
- (3) Dyslexia
- (4) Visual impairment

आवेगशीलता, ध्यान ना दे पाना और अव्यवस्थित रहना निम्न में से किस विकार के सापेक्ष पहचान के लक्षण हैं ?

- (1) अवधान न्यूनता अतिक्रियाशीलता विकार
- (2) स्वलीनता
- (3) पठनवैफल्य
- (4) दृष्टिबाधिता

[Question ID = 19][Question Description = CTET_P1_PART_1_CDP_SET_110_Q19]

1. 1 [Option ID = 73]
2. 2 [Option ID = 74]
3. 3 [Option ID = 75]
4. 4 [Option ID = 76]

20) Which of the following is a comprehensive method to identify specific learning difficulties of students ?

- (1) Standardised Intelligence Quotient (IQ) tests
- (2) Multiple choice questions based tests
- (3) Exams at the end of year
- (4) Case study

निम्न में से कौन-सा विद्यार्थियों की विशिष्ट अधिगम कठिनाइयों को पहचानने का व्यापक तरीका है ?

- (1) मानकीकृत बुद्धि-लब्धि (IQ) परीक्षण
- (2) बहु-विकल्प वाले सवालों पर आधारित परीक्षण
- (3) साल के अंत में परीक्षाएँ
- (4) केस अध्ययन

[Question ID = 20][Question Description = CTET_P1_PART_1_CDP_SET_110_Q20]

1. 1 [Option ID = 77]
2. 2 [Option ID = 78]
3. 3 [Option ID = 79]
4. 4 [Option ID = 80]

21) Children learn effectively by _____.

- (1) rote memorisation of content
- (2) interacting with objects and people around them
- (3) fear of punishment
- (4) passively listening to the teacher

बच्चे किस तरह से प्रभावशाली ढंग से सीखते हैं ?

- (1) विषय-वस्तु को रट कर याद करने से ।
- (2) अपने आस-पास की वस्तुओं और व्यक्तियों से पारस्परिकता द्वारा ।
- (3) दण्ड के भय से ।
- (4) अध्यापिका को निष्क्रिय रूप से सुन कर ।

[Question ID = 21][Question Description = CTET_P1_PART_1_CDP_SET_110_Q21]

1. 1 [Option ID = 81]
2. 2 [Option ID = 82]
3. 3 [Option ID = 83]
4. 4 [Option ID = 84]

22) Which of the following enhances engagement of students in learning ?

- (1) Self-regulation by students.
- (2) Formation of entity view of ability.
- (3) Low expectation of teacher toward students.
- (4) Presenting content which is disconnected from their context.

निम्न में से कौन-सा विद्यार्थियों का अधिगम में लगाव को बढ़ाता है ?

- (1) विद्यार्थियों द्वारा स्व-नियमन ।
- (2) विद्यार्थियों का योग्यता के प्रति सत्त्व/स्थिर दृष्टिकोण बनाना ।
- (3) अध्यापक की विद्यार्थियों के प्रति निम्न अपेक्षाएँ होना ।
- (4) उनके संदर्भ से वियोजित विषय-वस्तु प्रस्तुत करना ।

[Question ID = 22][Question Description = CTET_P1_PART_1_CDP_SET_110_Q22]

- 1. 1 [Option ID = 85]
- 2. 2 [Option ID = 86]
- 3. 3 [Option ID = 87]
- 4. 4 [Option ID = 88]

23) Which of the following approach emphasizes on the learning through self-initiated activity by students and balanced facilitation by the teacher ?

- (1) Behaviourism
- (2) Observational learning
- (3) Expository teaching
- (4) Social-constructivism

निम्न में से कौन-सा उपागम विद्यार्थियों के स्वयं पहल करने और अध्यापिका के संतुलित सुसाध्य पर बल देता है ?

- (1) व्यवहारवाद
- (2) अनुकरण अधिगम
- (3) प्रतिपादक शिक्षण
- (4) सामाजिक-संरचनावाद

[Question ID = 23][Question Description = CTET_P1_PART_1_CDP_SET_110_Q23]

- 1. 1 [Option ID = 89]
- 2. 2 [Option ID = 90]
- 3. 3 [Option ID = 91]
- 4. 4 [Option ID = 92]

24) **Assertion (A) :**

In a constructivist classroom, it is important to create opportunities which help students to develop critical thinking and problem solving skills.

Reason (R) :

Meaningful learning is primarily reproduction of knowledge.

Choose the correct option :

- (1) Both (A) and (R) are true and (R) is the correct explanation of (A).
- (2) Both (A) and (R) are true but (R) is not the correct explanation of (A).
- (3) (A) is true but (R) is false.
- (4) Both (A) and (R) are false.

कथन (A) :

एक संरचनावादी कक्षा में, यह महत्वपूर्ण है कि ऐसे अवसर पैदा किए जाएँ जिससे विद्यार्थियों में समालोचनात्मक सोच और समस्या समाधान कौशलों के विकास में मदद मिले ।

तर्क (R) :

सार्थक अधिगम मुख्य रूप से ज्ञान का ज्यों का त्यों पुनरुत्पादन है ।

सही विकल्प चुनिए :

- (1) (A) और (R) दोनों सही हैं और (R), (A) की सही व्याख्या करता है ।
- (2) (A) और (R) दोनों सही हैं लेकिन (R), (A) की सही व्याख्या नहीं है ।
- (3) (A) सही है लेकिन (R) गलत है ।
- (4) (A) और (R) दोनों गलत हैं ।

[Question ID = 24][Question Description = CTET_P1_PART_1_CDP_SET_110_Q24]

- 1. 1 [Option ID = 93]
- 2. 2 [Option ID = 94]
- 3. 3 [Option ID = 95]
- 4. 4 [Option ID = 96]

25) **Errors :**

- (1) play no role in the process of learning.
- (2) can be eliminated only by the way of negative reinforcement.
- (3) are committed only by students having learning disabilities.
- (4) should be analysed well by the teacher to understand learning gaps.

त्रुटियाँ :

- (1) अधिगम प्रक्रिया में कोई भूमिका नहीं निभाती ।
- (2) केवल नकारात्मक पुनर्बलन द्वारा दूर की जा सकती हैं ।
- (3) केवल वो विद्यार्थी करते हैं जिन्हें अधिगम अक्षमता होती है ।
- (4) अध्यापक द्वारा अच्छे तरीके से विश्लेषण की जानी चाहिए ताकि अधिगम कमियों को समझा जा सके ।

[Question ID = 25][Question Description = CTET_P1_PART_1_CDP_SET_110_Q25]

1. 1 [Option ID = 97]
2. 2 [Option ID = 98]
3. 3 [Option ID = 99]
4. 4 [Option ID = 100]

26) Cognitive skills such as attention, memory and problem solving etc. are _____.

- (1) not influenced by emotional state of the individual
- (2) negatively impacted by positive emotions
- (3) positively impacted by negative emotions
- (4) significantly influenced by emotional state of the individual

संज्ञानात्मक कौशल जैसे कि ध्यान, स्मृति और समस्या समाधान इत्यादि _____ ।

- (1) पर व्यक्ति की भावनात्मक स्थिति का कोई असर नहीं होता है
- (2) सकारात्मक भावों द्वारा नकारात्मक रूप से प्रभावित होते हैं
- (3) नकारात्मक भावों द्वारा सकारात्मक रूप से प्रभावित होते हैं
- (4) पर व्यक्ति की भावनात्मक स्थिति का गहरा असर पड़ता है

[Question ID = 26][Question Description = CTET_P1_PART_1_CDP_SET_110_Q26]

1. 1 [Option ID = 101]
2. 2 [Option ID = 102]
3. 3 [Option ID = 103]
4. 4 [Option ID = 104]

27) A teacher should motivate students to learn for :

- (1) gaining superiority over others.
- (2) getting tangible rewards such as cash prize, certificate etc.
- (3) enhancing their understanding of the concepts.
- (4) obtaining praise of teacher and parents.

एक अध्यापिका को विद्यार्थियों को सीखने के लिए क्यों अभिप्रेरित करना चाहिए ?

- (1) दूसरों के ऊपर श्रेष्ठता पाने के लिए ।
- (2) मूर्त पुरस्कार जैसे कि नकद इनाम, प्रमाण-पत्र इत्यादि पाने के लिए ।
- (3) संप्रत्ययों की समझ बढ़ाने के लिए ।
- (4) अध्यापिका और माता-पिता की प्रशंसा पाने के लिए ।

[Question ID = 27][Question Description = CTET_P1_PART_1_CDP_SET_110_Q27]

1. 1 [Option ID = 105]
2. 2 [Option ID = 106]
3. 3 [Option ID = 107]
4. 4 [Option ID = 108]

28) Which of the following pair of characteristics positively contribute to problem-solving abilities of students ?

- (1) Response set, metacognition
- (2) Analogical thinking, functional fixedness
- (3) Response set, convergent thinking
- (4) Divergent thinking, metacognition

निम्न अभिलक्षणों का कौन-सा युग्म, विद्यार्थियों की समस्या-समाधान क्षमताओं को सकारात्मक रूप से बढ़ाता है ?

- (1) अनुक्रिया समुच्चय, परासंज्ञान
- (2) समरूपक सोच, प्रकार्यात्मक स्थिरता
- (3) अनुक्रिया समुच्चय, अभिसारी सोच
- (4) अपसारी सोच, परासंज्ञान

[Question ID = 28][Question Description = CTET_P1_PART_1_CDP_SET_110_Q28]

- 1. 1 [Option ID = 109]
- 2. 2 [Option ID = 110]
- 3. 3 [Option ID = 111]
- 4. 4 [Option ID = 112]

29) Which of the following factors becomes a barrier to learning process in classroom ?

- (1) Rigid seating plan
- (2) Multiple ways of representation of the information
- (3) Respect for diversity
- (4) Resource-rich environment

निम्न में से कौन-सा कारक कक्षा में अधिगम प्रक्रिया में बाधक बन जाता है ?

- (1) बैठने की अनम्य योजना
- (2) जानकारी प्रस्तुति के विभिन्न तरीके
- (3) विविधता के प्रति सम्मान
- (4) संसाधन-संपन्न वातावरण

[Question ID = 29][Question Description = CTET_P1_PART_1_CDP_SET_110_Q29]

- 1. 1 [Option ID = 113]
- 2. 2 [Option ID = 114]
- 3. 3 [Option ID = 115]
- 4. 4 [Option ID = 116]

30) To support students for learning a new concept, a teacher should :

- (1) Illustrate concept through one method only.
- (2) Avoid clarifying vocabulary and symbols.
- (3) Ignore activation of previous knowledge.
- (4) Establish links between different sub-concepts.

विद्यार्थियों को एक नए संप्रत्यय के अधिगम में सहयोग हेतु एक अध्यापक को क्या करना चाहिए ?

- (1) संप्रत्यय को केवल एक ही तरीके से समझाना चाहिए ।
- (2) भाषावली और चिह्नों/संकेतों को स्पष्ट करने से बचना चाहिए ।
- (3) पूर्व ज्ञान को सक्रिय करने से बचना चाहिए ।
- (4) विभिन्न उप-संप्रत्ययों के बीच संबंध स्थापित करना चाहिए ।

[Question ID = 30][Question Description = CTET_P1_PART_1_CDP_SET_110_Q30]

1. 1 [Option ID = 117]
2. 2 [Option ID = 118]
3. 3 [Option ID = 119]
4. 4 [Option ID = 120]

Topic:- MATH_Q31-45_P1_CTET

- 1) Shrikant purchased a bunch of tulip flowers having 5 pink, 10 red, 12 yellow and 4 white flowers. If each tulip flower has 6 petals, then how many petals are there in the bunch ?

- (1) 192
- (2) 180
- (3) 188
- (4) 186

श्रीकान्त ने ट्यूलिप के फूलों का एक गुच्छा खरीदा, जिसमें 5 गुलाबी, 10 लाल, 12 पीले और 4 सफेद फूल हैं । यदि प्रत्येक ट्यूलिप के फूल में 6 पंखुड़ियाँ हैं, तो उस गुच्छे में कुल कितनी पंखुड़ियाँ हैं ?

- (1) 192
- (2) 180
- (3) 188
- (4) 186

[Question ID = 31][Question Description = CTET_P1_PART_2_MATHS_SET_110_Q31]

1. 1 [Option ID = 121]
2. 2 [Option ID = 122]
3. 3 [Option ID = 123]
4. 4 [Option ID = 124]

- 2) Numbers written in decreasing order are :

- (1) 3568, 2542, 5249, 2250, 1248
- (2) 5249, 3568, 2542, 2250, 1248
- (3) 1248, 2250, 2542, 3568, 5249
- (4) 5249, 3568, 2250, 2542, 1248

घटते हुए क्रम में लिखी संख्याएँ हैं :

(1) 3568, 2542, 5249, 2250, 1248

(2) 5249, 3568, 2542, 2250, 1248

(3) 1248, 2250, 2542, 3568, 5249

(4) 5249, 3568, 2250, 2542, 1248

[Question ID = 32][Question Description = CTET_P1_PART_2_MATHS_SET_110_Q32]

1. 1 [Option ID = 125]
2. 2 [Option ID = 126]
3. 3 [Option ID = 127]
4. 4 [Option ID = 128]

3) First bunch of bananas has $\frac{1}{4}$ excess to as many bananas as in second bunch. If the second bunch has 3 bananas less than that of the first bunch, then the number of bananas in the first bunch is

- (1) 9
- (2) 10
- (3) 12
- (4) 15

केले के पहले गुच्छे में दूसरे गुच्छे के केलों की संख्या से $\frac{1}{4}$ केले अधिक हैं। यदि दूसरे गुच्छे में पहले गुच्छे के केलों से 3 केले कम हैं, तो पहले गुच्छे में केलों की संख्या है

- (1) 9
- (2) 10
- (3) 12
- (4) 15

[Question ID = 33][Question Description = CTET_P1_PART_2_MATHS_SET_110_Q33]

1. 1 [Option ID = 129]
2. 2 [Option ID = 130]
3. 3 [Option ID = 131]
4. 4 [Option ID = 132]

4) In number 998, if first and third digits are interchanged, then difference between original and new number will be

- (1) 101
- (2) 9
- (3) 89
- (4) 99

संख्या 998 में, यदि पहले और तीसरे अंकों को आपस में बदल दिया जाए, तो आरंभिक और नई संख्याओं में अंतर होगा

(1) 101

(2) 9

(3) 89

(4) 99

[Question ID = 34][Question Description = CTET_P1_PART_2_MATHS_SET_110_Q34]

1. 1 [Option ID = 133]
2. 2 [Option ID = 134]
3. 3 [Option ID = 135]
4. 4 [Option ID = 136]

5) Among the fractions $\frac{4}{9}$, $\frac{11}{12}$, $\frac{1}{8}$, $\frac{5}{36}$ and $\frac{5}{72}$, which is the smallest fraction ?

(1) $\frac{1}{8}$

(2) $\frac{4}{9}$

(3) $\frac{5}{36}$

(4) $\frac{5}{72}$

भिन्न $\frac{4}{9}$, $\frac{11}{12}$, $\frac{1}{8}$, $\frac{5}{36}$ और $\frac{5}{72}$ में से सबसे छोटी भिन्न कौन-सी है ?

(1) $\frac{1}{8}$

(2) $\frac{4}{9}$

(3) $\frac{5}{36}$

(4) $\frac{5}{72}$

[Question ID = 35][Question Description = CTET_P1_PART_2_MATHS_SET_110_Q35]

1. 1 [Option ID = 137]
2. 2 [Option ID = 138]
3. 3 [Option ID = 139]
4. 4 [Option ID = 140]

6) Number of prime factors of 1000 is

(1) 6

(2) 2

(3) 3

(4) 5

1000 के अभाज्य गुणनखण्डों की संख्या है

(1) 6

(2) 2

(3) 3

(4) 5

[Question ID = 36][Question Description = CTET_P1_PART_2_MATHS_SET_110_Q36]

1. 1 [Option ID = 141]

2. 2 [Option ID = 142]

3. 3 [Option ID = 143]

4. 4 [Option ID = 144]

7) If sum of 921.20 and 212.85 is subtracted from the sum of 976.21 and 243.72 , then what will be the result obtained ?

(1) 85.88

(2) 74.78

(3) 86.98

(4) 84.76

यदि 976.21 और 243.72 के योगफल में से 921.20 और 212.85 के योगफल को घटाया जाए, तो परिणाम क्या प्राप्त होगा ?

(1) 85.88

(2) 74.78

(3) 86.98

(4) 84.76

[Question ID = 37][Question Description = CTET_P1_PART_2_MATHS_SET_110_Q37]

1. 1 [Option ID = 145]

2. 2 [Option ID = 146]

3. 3 [Option ID = 147]

4. 4 [Option ID = 148]

8) How many lines of symmetry are there in a circle ?

(1) 2

(2) Infinite

(3) 1

(4) 4

एक वृत्त में कितनी सममित रेखाएँ होती हैं ?

(1) 2

(2) अपरिमित

(3) 1

(4) 4

[Question ID = 38][Question Description = CTET_P1_PART_2_MATHS_SET_110_Q38]

1. 1 [Option ID = 149]

2. 2 [Option ID = 150]

3. 3 [Option ID = 151]

4. 4 [Option ID = 152]

9) Using six equilateral triangles, you can make which of the following shapes ?

(1) Regular pentagon

(2) Regular hexagon

(3) Square

(4) Regular octagon

छ: समबाहु त्रिभुजों के प्रयोग से, आप निम्नलिखित में से कौन-सी आकृति बना सकते हैं ?

(1) सम पंचभुज

(2) सम षट्भुज

(3) वर्ग

(4) सम अष्टभुज

[Question ID = 39][Question Description = CTET_P1_PART_2_MATHS_SET_110_Q39]

1. 1 [Option ID = 153]

2. 2 [Option ID = 154]

3. 3 [Option ID = 155]

4. 4 [Option ID = 156]

10) In the table given below, there are two columns X and Y. Match the type of angle given in column X with the measures of the angle given in column Y :

	X Type of angle		Y Measure of angle
A.	Acute angle	a.	180°
B.	Obtuse angle	b.	90°
C.	Straight angle	c.	120°
D.	Right angle	d.	45°

(1) A-d, B-a, C-c, D-b

(2) A-b, B-c, C-a, D-d

(3) A-a, B-d, C-b, D-c

(4) A-d, B-c, C-a, D-b

नीचे दी गई तालिका में, दो स्तंभ X और Y हैं। स्तंभ X में दिए गए कोण के प्रकार से स्तंभ Y में दिए गए कोण की माप से मिलान कीजिए :

	X कोण के प्रकार		Y कोण की माप
A.	न्यून कोण	a.	180°
B.	अधिक कोण	b.	90°
C.	ऋजुकोण	c.	120°
D.	समकोण	d.	45°

(1) A-d, B-a, C-c, D-b

(2) A-b, B-c, C-a, D-d

(3) A-a, B-d, C-b, D-c

(4) A-d, B-c, C-a, D-b

[Question ID = 40][Question Description = CTET_P1_PART_2_MATHS_SET_110_Q40]

1. 1 [Option ID = 157]
2. 2 [Option ID = 158]
3. 3 [Option ID = 159]
4. 4 [Option ID = 160]

11) It is given that weight of 1500 coins is 9 kg. What is the weight of 2200 such coins ?

- (1) 11 kg 800 g
- (2) 13 kg 200 g
- (3) 12 kg 400 g
- (4) 13 kg 800 g

दिया गया है कि 1500 सिक्कों का भार 9 kg है। ऐसे 2200 सिक्कों का भार कितना होगा ?

- (1) 11 kg 800 g
- (2) 13 kg 200 g
- (3) 12 kg 400 g
- (4) 13 kg 800 g

[Question ID = 41][Question Description = CTET_P1_PART_2_MATHS_SET_110_Q41]

1. 1 [Option ID = 161]
2. 2 [Option ID = 162]
3. 3 [Option ID = 163]
4. 4 [Option ID = 164]

12) Seema purchased a saree of 5.1 m length. She had a beautiful design on a tracing paper of 30 cm length. Using the tracing paper, she wants to trace one of the lengths of the saree with this design, which she will paint afterwards. How many times will she have to use this tracing paper to achieve her objective ?

(1) 38

(2) 34

(3) 17

(4) 19

सीमा ने एक 5.1 m लंबाई की साड़ी खरीदी। उसके पास एक ट्रेसिंग पेपर पर 30 cm लंबा एक सुंदर डिज़ाइन है। इस ट्रेसिंग पेपर की सहायता से, वह इस साड़ी की एक लंबाई को इस डिज़ाइन से ट्रेस करना चाहती है, जिसे वह बाद में पेंट करेगी। उसे कितनी बार इस ट्रेसिंग पेपर का प्रयोग करना होगा कि उसका उद्देश्य पूरा हो जाए ?

(1) 38

(2) 34

(3) 17

(4) 19

[Question ID = 42][Question Description = CTET_P1_PART_2_MATHS_SET_110_Q42]

1. 1 [Option ID = 165]
2. 2 [Option ID = 166]
3. 3 [Option ID = 167]
4. 4 [Option ID = 168]

13) What was the time 4 hours 20 minutes before 9:10 am ?

(1) 4:20 am

(2) 4:30 am

(3) 4:50 am

(4) 1:30 pm

9:10 am से 4 घंटे 20 मिनट पहले क्या समय था ?

(1) 4:20 am

(2) 4:30 am

(3) 4:50 am

(4) 1:30 pm

[Question ID = 43][Question Description = CTET_P1_PART_2_MATHS_SET_110_Q43]

1. 1 [Option ID = 169]
2. 2 [Option ID = 170]
3. 3 [Option ID = 171]
4. 4 [Option ID = 172]

14) In a pictograph, number of persons reading 1000 newspapers were represented by using a particular symbol. By how many such symbols will the persons reading Hindi newspapers be represented, if their number is 8500 ?

- (1) 85
- (2) 8.5
- (3) 850
- (4) 0.85

किसी चित्रालेख में, 1000 समाचार-पत्र पढ़ने वाले व्यक्तियों को किसी विशेष प्रतीक के उपयोग द्वारा निरूपित किया जाता है। हिन्दी समाचार-पत्रों को पढ़ने वाले व्यक्तियों को निरूपित करने के लिए ऐसे कितने प्रतीकों का उपयोग किया जाएगा, यदि उनकी संख्या 8500 है ?

- (1) 85
- (2) 8.5
- (3) 850
- (4) 0.85

[Question ID = 44][Question Description = CTET_P1_PART_2_MATHS_SET_110_Q44]

- 1. 1 [Option ID = 173]
- 2. 2 [Option ID = 174]
- 3. 3 [Option ID = 175]
- 4. 4 [Option ID = 176]

15) Study the pattern and write the missing number :

$$\begin{aligned}1 \times 1 &= 1 \\11 \times 11 &= 121 \\111 \times 111 &= 12321 \\1111 \times 1111 &= 1234321 \\11111 \times 11111 &= \underline{\hspace{2cm}}\end{aligned}$$

- (1) 12354321
- (2) 12343421
- (3) 123454321
- (4) 12345321

पैटर्न का अध्ययन कीजिए और लुप्त संख्या लिखिए :

$$1 \times 1 = 1$$

$$11 \times 11 = 121$$

$$111 \times 111 = 12321$$

$$1111 \times 1111 = 1234321$$

$$11111 \times 11111 = \underline{\hspace{2cm}}$$

(1) 12354321

(2) 12343421

(3) 123454321

(4) 12345321

[Question ID = 45][Question Description = CTET_P1_PART_2_MATHS_SET_110_Q45]

1. 1 [Option ID = 177]
2. 2 [Option ID = 178]
3. 3 [Option ID = 179]
4. 4 [Option ID = 180]

Topic:- MATH_Q46-60_P1_CTET

1) Which of the following is a pre-number skill ?

- (1) Recognizing symbols of numbers
- (2) Ability to write number names in words
- (3) Ability to write counting
- (4) Ability to classify objects

निम्नलिखित में से कौन-सा संख्या-पूर्व कौशल है ?

- (1) संख्याओं के चिन्हों को पहचानना
- (2) संख्याओं को शब्दों में लिखने की योग्यता
- (3) गिनती लिखने की योग्यता
- (4) वस्तुओं को वर्गीकृत करने की योग्यता

[Question ID = 46][Question Description = CTET_P1_PART_2_MATHS_SET_110_Q46]

1. 1 [Option ID = 181]
2. 2 [Option ID = 182]
3. 3 [Option ID = 183]
4. 4 [Option ID = 184]

2) Which of the following teaching-learning resources can be best utilized for the teaching of fractions and their operations to primary grade students ?

- (1) Equal sized circular "Pie" pieces
- (2) Pictures depicting $\frac{1}{2}$ and $\frac{1}{4}$
- (3) Line segment drawings on the blackboard
- (4) Fractions written in symbolic form on the blackboard

प्राथमिक स्तर के विद्यार्थियों को भिन्न एवं उनकी संक्रियाओं के शिक्षण हेतु निम्नलिखित में से कौन-से शिक्षण-अधिगम के साधन का सबसे अच्छा उपयोग किया जा सकता है ?

- (1) वृत्ताकार “पाई” के बराबर टुकड़े
- (2) चित्र जो कि $\frac{1}{2}$ और $\frac{1}{4}$ को दर्शाते हों
- (3) श्यामपट्ट पर रेखाखण्ड बनाना
- (4) श्यामपट्ट पर लिखे भिन्नों का प्रतीकात्मक रूप

[Question ID = 47][Question Description = CTET_P1_PART_2_MATHS_SET_110_Q47]

- 1. 1 [Option ID = 185]
- 2. 2 [Option ID = 186]
- 3. 3 [Option ID = 187]
- 4. 4 [Option ID = 188]

3) In his class 5th mathematics test Saroj writes down that 3·24 is greater than 4·1, and argues that 'A number with three-digits is always bigger than one or two-digit number.' It is an example of

- (1) careless error
- (2) comprehension error
- (3) conceptual error
- (4) both careless and comprehension error

अपनी कक्षा 5वीं की गणित की परीक्षा में सरोज लिखते हैं कि 4·1 से 3·24 बड़ा है तथा यह तर्क देते हैं कि 'तीन अंकों वाली संख्या हमेशा एक या दो अंकों की संख्या से बड़ी होती है।' यह _____ का उदाहरण है।

- (1) लापरवाह त्रुटि
- (2) बोधगम्यता से संबंधित त्रुटि
- (3) अवधारणात्मक त्रुटि
- (4) दोनों लापरवाह त्रुटि और बोधगम्यता से संबंधित त्रुटि

[Question ID = 48][Question Description = CTET_P1_PART_2_MATHS_SET_110_Q48]

- 1. 1 [Option ID = 189]
- 2. 2 [Option ID = 190]
- 3. 3 [Option ID = 191]
- 4. 4 [Option ID = 192]

- 4) According to National Curriculum Framework, 2005, Mathematisation refers to
- A. interpreting or expressing mathematical ideas
 - B. solving all textbook questions
 - C. acquiring good grades in mathematics
 - D. the skill of seeing things in a mathematical way

Choose the correct option :

- (1) A and D
- (2) A, C and D
- (3) B and C
- (4) Only C

राष्ट्रीय पाठ्यचर्या रूपरेखा, 2005 के अनुसार, गणितीकरण का तात्पर्य है

- A. गणितीय विचारों की व्याख्या करना या व्यक्त करना
- B. पाठ्यपुस्तक के सभी प्रश्नों को हल करना
- C. गणित में अच्छे ग्रेड प्राप्त करना
- D. चीजों को गणितीय ढंग से देखने का कौशल

सही विकल्प का चयन कीजिए :

- (1) A और D
- (2) A, C और D
- (3) B और C
- (4) केवल C

[Question ID = 49][Question Description = CTET_P1_PART_2_MATHS_SET_110_Q49]

- 1. 1 [Option ID = 193]
- 2. 2 [Option ID = 194]
- 3. 3 [Option ID = 195]
- 4. 4 [Option ID = 196]

- 5) Which of the following assessment techniques would help to enhance interdisciplinarity in mathematics ?
- A. Portfolio
 - B. Project
 - C. Field trips
 - D. Observation

Choose the correct option :

- (1) A and D
- (2) Only D
- (3) Only C
- (4) B and C

निम्नलिखित में से कौन-सी आकलन तकनीक गणित में अंतर्विषयिकता की वृद्धि में सहायता करेगी ?

- A. पोर्टफोलियो
- B. परियोजना
- C. क्षेत्र भ्रमण (फील्ड ट्रिप्स)
- D. अवलोकन

सही विकल्प का चयन कीजिए :

- (1) A और D
- (2) केवल D
- (3) केवल C
- (4) B और C

[Question ID = 50][Question Description = CTET_P1_PART_2_MATHS_SET_110_Q50]

- 1. 1 [Option ID = 197]
- 2. 2 [Option ID = 198]
- 3. 3 [Option ID = 199]
- 4. 4 [Option ID = 200]

6) Saba was given a set of rectangles in different orientations. She observed that in all the rectangles opposite sides were respectively equal. She is at what stage of Van Hiele's geometrical thinking ?

- (1) Visualization
- (2) Analysis
- (3) Informal deduction
- (4) Formal deduction

सबा को विभिन्न अभिविन्यासों में आयतों का एक सेट दिया गया था । उसने देखा कि सभी आयतों में विपरीत भुजाएँ क्रमशः समान थीं । वह वैन हiele के ज्यामितीय चिन्तन के किस चरण पर है ?

- (1) दृश्यीकरण
- (2) विश्लेषण
- (3) अनौपचारिक निगमन
- (4) औपचारिक निगमन

[Question ID = 51][Question Description = CTET_P1_PART_2_MATHS_SET_110_Q51]

- 1. 1 [Option ID = 201]
- 2. 2 [Option ID = 202]
- 3. 3 [Option ID = 203]
- 4. 4 [Option ID = 204]

7) Which of the following strategy, is most appropriate for a mathematics teacher to enhance creative abilities of the students ?

- (1) Instruct students to follow same strategy to solve the problems as discussed in class
- (2) Encourage students to seek alternative strategy to solve the problems
- (3) Encourage students to do more exercise on the same pattern as discussed in classroom
- (4) Encourage students to follow deductive approach to solve the problem

छात्रों की रचनात्मक क्षमताओं को बढ़ाने के लिए, निम्नलिखित में से कौन-सी युक्ति गणित के एक अध्यापक के लिए सबसे उपयुक्त है ?

- (1) विद्यार्थियों को कक्षा में चर्चा की गई समस्याओं को हल करने के लिए उसी युक्ति का पालन करने का निर्देश दें
- (2) विद्यार्थियों को समस्याओं को हल करने के लिए वैकल्पिक युक्तियाँ तलाशने के लिए प्रोत्साहित करें
- (3) विद्यार्थियों को उसी पैटर्न पर अधिक अभ्यास करने के लिए प्रोत्साहित करें जैसा कि कक्षा में चर्चा की गई है
- (4) समस्या को हल करने के लिए विद्यार्थियों को निगमनात्मक दृष्टिकोण का पालन करने के लिए प्रोत्साहित करें

[Question ID = 52][Question Description = CTET_P1_PART_2_MATHS_SET_110_Q52]

1. 1 [Option ID = 205]
2. 2 [Option ID = 206]
3. 3 [Option ID = 207]
4. 4 [Option ID = 208]

8) According to National Curriculum Framework, 2005, which of the following should be least focused upon in mathematics assessment ?

- (1) Conceptual understanding of the student
- (2) Procedural fluency of the student to solve the problem
- (3) Adaptive reasoning of the student
- (4) Student's disposition about mathematics

राष्ट्रीय पाठ्यचर्या रूपरेखा, 2005 के अनुसार, निम्नलिखित में से गणित के आकलन में किस पर सबसे कम ध्यान केंद्रित होना चाहिए ?

- (1) विद्यार्थी की अवधारणात्मक समझ पर
- (2) समस्या को हल करने के लिए विद्यार्थी के प्रक्रियात्मक प्रवाह पर
- (3) विद्यार्थी के अनुकूली विवेचन (तर्कणा) पर
- (4) गणित के बारे में विद्यार्थी की मनोवृत्ति पर

[Question ID = 53][Question Description = CTET_P1_PART_2_MATHS_SET_110_Q53]

1. 1 [Option ID = 209]
2. 2 [Option ID = 210]
3. 3 [Option ID = 211]
4. 4 [Option ID = 212]

9) Who among the following is associated with the development of concrete materials for teaching and learning of mathematical concepts for primary school children ? He is best known for developing multibase arithmetic blocks.

- (1) Zoltan P. Dienes
- (2) Jean Piaget
- (3) Max Wertheimer
- (4) Lev Vygotsky

प्राइमरी स्कूल के बच्चों के गणितीय अवधारणाओं के शिक्षण एवं अधिगम हेतु मूर्त सामग्रियों के विकास के लिए निम्नलिखित में से कौन संबद्ध है ? इन्हें बहुआधार अंकगणित ब्लॉक/खण्ड के लिए भी जाना जाता है ।

- (1) जॉल्टन पी. डाइन्स
- (2) जीन पियाजे
- (3) मैक्स वर्दिमर
- (4) लेव वायगोत्स्की

[Question ID = 54][Question Description = CTET_P1_PART_2_MATHS_SET_110_Q54]

- 1. 1 [Option ID = 213]
- 2. 2 [Option ID = 214]
- 3. 3 [Option ID = 215]
- 4. 4 [Option ID = 216]

10) The primary level mathematics curriculum should emphasise upon

- (1) Experiencing abstract mathematical concepts at concrete level
- (2) Developing technical mathematical language
- (3) Learning specific mathematical symbols
- (4) Performing mathematical operations only

प्राथमिक स्तर की गणित पाठ्यचर्या को बल देना चाहिए

- (1) मूर्त स्तर पर अमूर्त गणितीय अवधारणाओं का अनुभव करने पर
- (2) तकनीकी गणितीय भाषा के विकास पर
- (3) विशिष्ट गणितीय चिन्हों को सीखने पर
- (4) केवल गणितीय संक्रियाओं के करने पर

[Question ID = 55][Question Description = CTET_P1_PART_2_MATHS_SET_110_Q55]

- 1. 1 [Option ID = 217]
- 2. 2 [Option ID = 218]
- 3. 3 [Option ID = 219]
- 4. 4 [Option ID = 220]

- 11) Which of the following is the least appropriate characteristic of a mathematics lesson plan ?
- (1) It makes teaching systematic and well-organized
 - (2) It helps teachers to learn to foresee and tackle learning difficulties of children
 - (3) It helps in developing insights about learning needs and abilities of children
 - (4) It helps students to develop the habit of undertaking immediate corrective measures

निम्नलिखित में से कौन-सी गणित की पाठ योजना की सबसे कम उपयुक्त विशेषता है ?

- (1) यह शिक्षण को व्यवस्थित और सुव्यवस्थित बनाती है
- (2) यह शिक्षकों को बच्चों की सीखने की कठिनाइयों का अनुमान लगाने और उनसे निपटने में मदद करती है
- (3) यह बच्चों की सीखने की जरूरतों और क्षमताओं के बारे में अंतर्दृष्टि विकसित करने में मदद करती है
- (4) यह छात्रों को तत्काल सुधारात्मक उपाय करने की आदत विकसित करने में मदद करती है

[Question ID = 56][Question Description = CTET_P1_PART_2_MATHS_SET_110_Q56]

1. 1 [Option ID = 221]
2. 2 [Option ID = 222]
3. 3 [Option ID = 223]
4. 4 [Option ID = 224]

- 12) Which of the following is **not** a characteristic of "Constructivist" mathematics classroom ?
- (1) Teacher helping to create the condition under which children discover concepts
 - (2) Teacher using various types of activities which are essential for developing mathematical concepts
 - (3) Teacher concentrating on using only standard algorithms to solve a problem
 - (4) Teacher creating experiential learning environment in the classroom

निम्नलिखित में से कौन-सी एक गणित की "संरचनात्मक" कक्षा की विशेषता **नहीं** है ?

- (1) अध्यापक उस स्थिति को बनाने में मदद करते हैं जहाँ बच्चे अवधारणाओं को खोजते हैं
- (2) अध्यापक विभिन्न प्रकार की गतिविधियों का उपयोग करते हैं, जो गणितीय अवधारणाओं के विकास के लिए आवश्यक हैं
- (3) समस्या समाधान हेतु शिक्षक केवल मानक कलन-विधि पर ध्यान केंद्रित करते हैं
- (4) अध्यापक अपनी कक्षा में अनुभवात्मक अधिगम वातावरण बनाते हैं

[Question ID = 57][Question Description = CTET_P1_PART_2_MATHS_SET_110_Q57]

1. 1 [Option ID = 225]
2. 2 [Option ID = 226]
3. 3 [Option ID = 227]
4. 4 [Option ID = 228]

- 13) A child in a mathematics class says that :
"Sachin Tendulkar's Jersey number is 10."
"Yesterday I went to my uncle's house in bus number 234."
Which aspect of the number the child is referring to ?
- (1) Cardinal
 - (2) Nominal
 - (3) Ordinal
 - (4) Numeric-value

गणित की कक्षा में एक बच्चा कहता है :
"सचिन तेंदुलकर की जर्सी नम्बर 10 है।"
"कल मैं अपने चाचा के घर बस संख्या 234 से गया था।"
संख्या के किस पहलू का बच्चा उल्लेख कर रहा है ?

- (1) गणन
- (2) अंकित/नामिक
- (3) क्रमसूचक
- (4) संख्यात्मक-मान

[Question ID = 58][Question Description = CTET_P1_PART_2_MATHS_SET_110_Q58]

- 1. 1 [Option ID = 229]
- 2. 2 [Option ID = 230]
- 3. 3 [Option ID = 231]
- 4. 4 [Option ID = 232]

- 14) On the basis of the information given in the statement (A), which of the following reason(s) (R1) and (R2) are correct ?

Statement (A) : A student is unable to add 49 and 89.

Reason (R1) : Student is not comfortable with the concept of place value.

Reason (R2) : Student finds difficulty to operationalize the step of 'Regrouping.'

- (1) (R1) is the only correct reason for statement (A)
- (2) (R2) is the only correct reason for statement (A)
- (3) Both (R1) and (R2) can be the correct reason of statement (A)
- (4) Neither (R1) and nor (R2) is the correct reason for statement (A)

कथन (A) में दी गई जानकारी के आधार पर, निम्नलिखित में से कौन-से कारण (R1) तथा (R2) सही हैं ?

कथन (A) : एक छात्र 89 के साथ 49 जोड़ने में असमर्थ है।

कारण (R1) : विद्यार्थी स्थानीय मान की अवधारणा से सहज नहीं है।

कारण (R2) : छात्र को 'पुनःसमूहीकरण' के चरण को संचालित करने में कठिनाई होती है।

- (1) केवल (R1) कथन (A) का सही कारण है
- (2) केवल (R2) कथन (A) का सही कारण है
- (3) (R1) और (R2) दोनों ही कथन (A) के सही कारण हो सकते हैं
- (4) न तो (R1) और न ही (R2) कथन (A) का सही कारण है

[Question ID = 59][Question Description = CTET_P1_PART_2_MATHS_SET_110_Q59]

- 1. 1 [Option ID = 233]
- 2. 2 [Option ID = 234]
- 3. 3 [Option ID = 235]
- 4. 4 [Option ID = 236]

15) National Education Policy, 2020 lays particular emphasis on

- (1) the development of world-class infrastructure
- (2) the provision to give 100% employment
- (3) the provision to give free education
- (4) the development of creative potential of each child

राष्ट्रीय शिक्षा नीति, 2020 विशेष बल देती है

- (1) विश्व-स्तरीय आधारभूत संरचनाओं के विकास पर
- (2) 100% रोजगार देने के प्रबंध पर
- (3) मुफ्त शिक्षा देने के प्रबंध पर
- (4) प्रत्येक बच्चे की सृजनात्मक क्षमता के विकास पर

[Question ID = 60][Question Description = CTET_P1_PART_2_MATHS_SET_110_Q60]

- 1. 1 [Option ID = 237]
- 2. 2 [Option ID = 238]
- 3. 3 [Option ID = 239]
- 4. 4 [Option ID = 240]

Topic:- EVS_Q61-75_P1_CTET

- 1) The process of cooling due to evaporation is slow when the area of the water surface in contact with the atmosphere
- (1) increases and the wind speed is high.
 - (2) increases and the wind speed is low.
 - (3) decreases and the wind speed is low.
 - (4) decreases and the wind speed is high.

वाष्पन के कारण शीतलन की प्रक्रिया तब धीमी होती है जब वायुमण्डल में जल के खुले पृष्ठ का क्षेत्रफल

- (1) बढ़ता है और वायु के बहने की चाल अधिक होती है।
- (2) बढ़ता है और वायु के बहने की चाल कम होती है।
- (3) घटता है और वायु के बहने की चाल कम होती है।
- (4) घटता है और वायु के बहने की चाल अधिक होती है।

[Question ID = 61][Question Description = CTET_P1_PART_3_EVS_SET_110_Q61]

1. 1 [Option ID = 241]
2. 2 [Option ID = 242]
3. 3 [Option ID = 243]
4. 4 [Option ID = 244]

2) Which of the following designs is used in rangoli and embroidery in Saurashtra, Gujarat ?

- (1) Chowkpurana
- (2) Naag Gumphana
- (3) Mandana
- (4) Aripa

निम्नलिखित में से कौन-सा डिज़ाइन सौराष्ट्र, गुजरात में रंगोली और कढ़ाई के लिए प्रयोग किया जाता है ?

- (1) चौकपूरना
- (2) नाग गंफन
- (3) मंदाना
- (4) आरीपन

[Question ID = 62][Question Description = CTET_P1_PART_3_EVS_SET_110_Q62]

1. 1 [Option ID = 245]
2. 2 [Option ID = 246]
3. 3 [Option ID = 247]
4. 4 [Option ID = 248]

3) Which of the following options is true about manure ?

- A. It enhances the water-holding capacity of soil.
- B. It makes the soil non-porous to stop exchange of gasses.
- C. It increases the number of friendly microbes.
- D. It improves the texture of the soil.

- (1) A, B and C
- (2) B, C and D
- (3) A, C and D
- (4) A, B and D

खाद के विषय में निम्नलिखित में से कौन-सा विकल्प सत्य है ?

- A. यह मृदा की जल-धारण क्षमता में वृद्धि करता है।
- B. यह गैसों का विनिमय रोकने के लिए मृदा को अरंध्री बनाता है।
- C. यह मित्र जीवाणुओं की संख्या में वृद्धि करता है।
- D. यह मृदा की संरचना को बेहतर बनाता है।

(1) A, B तथा C

(2) B, C तथा D

(3) A, C तथा D

(4) A, B तथा D

[Question ID = 63][Question Description = CTET_P1_PART_3_EVS_SET_110_Q63]

1. 1 [Option ID = 249]

2. 2 [Option ID = 250]

3. 3 [Option ID = 251]

4. 4 [Option ID = 252]

4) Select from the following a pair of Union Territories of India :

- (1) Jammu and Kashmir and Andman and Nicobar Islands
- (2) Nagaland and Lakshadweep
- (3) Delhi and Mizoram
- (4) Chandigarh and Jharkhand

निम्नलिखित में से भारत के संघ शासित प्रदेशों का युगल चुनिए :

- (1) जम्मू और कश्मीर और अण्डमान और निकोबार द्वीपसमूह
- (2) नागालैण्ड और लक्षद्वीप
- (3) दिल्ली और मिज़ोरम
- (4) चण्डीगढ़ और झारखण्ड

[Question ID = 64][Question Description = CTET_P1_PART_3_EVS_SET_110_Q64]

1. 1 [Option ID = 253]

2. 2 [Option ID = 254]

3. 3 [Option ID = 255]

4. 4 [Option ID = 256]

5) On the class V textbook a map of Golconda Fort is printed. On the right bottom of this map a scale is given which is as given below

Scale 1 cm = 110 metre

If a student on this map measures the distance between Fateh Darwaza and the Ibrahim Burj as 12.9 cm, then the actual distance between these two places must be

- (1) 14.19 kilometres
- (2) 1.419 kilometres
- (3) 141.9 metres
- (4) 1419 centimetres

कक्षा V की पाठ्यपुस्तक पर गोलकोण्डा किले का एक मानचित्र छपा है। इस मानचित्र के निचले दाहिने भाग पर एक पैमाना दिया गया है जो इस प्रकार है

पैमाना 1 cm = 110 मीटर

यदि कोई छात्र इस मानचित्र पर फतेह दरवाजा और इब्राहिम बुर्ज के बीच की दूरी 12.9 cm मापता है, तो इन दोनों स्थानों के बीच की वास्तविक दूरी होनी चाहिए

- (1) 14.19 किलोमीटर
- (2) 1.419 किलोमीटर
- (3) 141.9 मीटर
- (4) 1419 सेंटीमीटर

[Question ID = 65][Question Description = CTET_P1_PART_3_EVS_SET_110_Q65]

- 1. 1 [Option ID = 257]
- 2. 2 [Option ID = 258]
- 3. 3 [Option ID = 259]
- 4. 4 [Option ID = 260]

6) The height of the peak of Mount Everest from the sea level is

- (1) 7300 metre
- (2) 8300 metre
- (3) 8900 metre
- (4) 8950 metre

माउण्ट एवरेस्ट की चोटी की समुद्र तल से ऊँचाई है

- (1) 7300 मीटर
- (2) 8300 मीटर
- (3) 8900 मीटर
- (4) 8950 मीटर

[Question ID = 66][Question Description = CTET_P1_PART_3_EVS_SET_110_Q66]

- 1. 1 [Option ID = 261]
- 2. 2 [Option ID = 262]
- 3. 3 [Option ID = 263]
- 4. 4 [Option ID = 264]

7) Which of the following options is true about smog ?

- A. Generally formed in winter
- B. Made up of smoke and fog
- C. Causes ozone depletion
- D. Causes asthma and cough

- (1) A, C and D
- (2) A, B and C
- (3) A, B and D
- (4) B, C and D

धूम-कोहरे के विषय में निम्नलिखित में से कौन-सा विकल्प सत्य है ?

- A. प्रायः सर्दियों में बनता है
- B. धुएँ और कोहरे से बनता है
- C. ओज़ोन का अपक्षय करता है
- D. दमा एवं खाँसी उत्पन्न करता है

(1) A, C तथा D

(2) A, B तथा C

(3) A, B तथा D

(4) B, C तथा D

[Question ID = 67][Question Description = CTET_P1_PART_3_EVS_SET_110_Q67]

- 1. 1 [Option ID = 265]
- 2. 2 [Option ID = 266]
- 3. 3 [Option ID = 267]
- 4. 4 [Option ID = 268]

8) With respect to the location of the capital of India the directions of Jaipur (capital of Rajasthan) and Dehradun (capital of Uttarakhand) respectively are

- (1) South-East and North-East
- (2) North-East and South-West
- (3) South-West and North-East
- (4) North-West and South-East

भारत की राजधानी की स्थिति के सापेक्ष जयपुर (राजस्थान की राजधानी) और देहरादून (उत्तराखण्ड की राजधानी) की दिशाएँ क्रमशः हैं

- (1) दक्षिण-पूर्व और उत्तर-पूर्व
- (2) उत्तर-पूर्व और दक्षिण-पश्चिम
- (3) दक्षिण-पश्चिम और उत्तर-पूर्व
- (4) उत्तर-पश्चिम और दक्षिण-पूर्व

[Question ID = 68][Question Description = CTET_P1_PART_3_EVS_SET_110_Q68]

- 1. 1 [Option ID = 269]
- 2. 2 [Option ID = 270]
- 3. 3 [Option ID = 271]
- 4. 4 [Option ID = 272]

9) Which of the following activities of separation is feasible in primary classroom ?

- A. Evaporation
- B. Winnowing
- C. Magnetic separation
- D. Fractional Distillation

(1) A and D

(2) B and D

(3) B, C and D

(4) A, B and C

निम्नलिखित में से पृथक्करण के कौन-से क्रियाकलाप प्राथमिक कक्षा में उपयुक्त होंगे ?

- A. वाष्पीकरण
- B. फटकना
- C. चुम्बकीय पृथक्करण
- D. प्रभाजी आसवन

(1) A तथा D

(2) B तथा D

(3) B, C तथा D

(4) A, B तथा C

[Question ID = 69][Question Description = CTET_P1_PART_3_EVS_SET_110_Q69]

- 1. 1 [Option ID = 273]
- 2. 2 [Option ID = 274]
- 3. 3 [Option ID = 275]
- 4. 4 [Option ID = 276]

10) Which of the following musical instruments are used in 'Been' party ?

- (1) Been, Murli, Sarangi and Dhol
- (2) Murli, Tumba, Been and Khanjiri
- (3) Tumba, Been, Khanjiri and Dhol
- (4) Been, Sarangi, Murli and Khanjiri

निम्नलिखित में से कौन-से वाद्य यंत्रों का प्रयोग 'बीन' मंडली में होता है ?

- (1) बीन, मुरली, सारंगी तथा ढोल
- (2) मुरली, तुम्बा, बीन तथा खंजरी
- (3) तुम्बा, बीन, खंजरी तथा ढोल
- (4) बीन, सारंगी, मुरली तथा खंजरी

[Question ID = 70][Question Description = CTET_P1_PART_3_EVS_SET_110_Q70]

- 1. 1 [Option ID = 277]
- 2. 2 [Option ID = 278]
- 3. 3 [Option ID = 279]
- 4. 4 [Option ID = 280]

11) Forests are the indicators of natural wealth of a nation. Which of the following statements is correct for forests ?

- (1) They play a role in maintaining water cycle.
- (2) It is a small area of land covered by trees.
- (3) They provide habitat for domesticated animals.
- (4) They are non-renewable natural resources.

वन किसी राष्ट्र की प्राकृतिक संपदा के सूचक होते हैं। वनों के संदर्भ में निम्नलिखित में से कौन-सा कथन सही है ?

- (1) ये जल चक्र को बनाए/चालू रखने में भूमिका निभाते हैं।
- (2) ये वृक्षों से ढका हुआ एक छोटा सा क्षेत्र है।
- (3) ये घरेलू पशुओं के लिए आवास उपलब्ध कराते हैं।
- (4) ये अनवीकरणीय प्राकृतिक संसाधन हैं।

[Question ID = 71][Question Description = CTET_P1_PART_3_EVS_SET_110_Q71]

- 1. 1 [Option ID = 281]
- 2. 2 [Option ID = 282]
- 3. 3 [Option ID = 283]
- 4. 4 [Option ID = 284]

12) Select correct statement from the following :

- (1) Kerala has its coast on Arabian Sea whereas Karnataka has its coast on the Bay of Bengal.
- (2) Karnataka has its coast on Arabian Sea whereas Kerala has its coast on the Bay of Bengal.
- (3) Kerala and Karnataka both have their coasts on the Bay of Bengal.
- (4) Kerala and Karnataka both have their coasts on the Arabian Sea.

निम्नलिखित में से सही कथन चुनिए :

- (1) केरल का तट अरब सागर पर तथा कर्नाटक का तट बंगाल की खाड़ी पर है।
- (2) कर्नाटक का तट अरब सागर पर तथा केरल का तट बंगाल की खाड़ी पर है।
- (3) केरल और कर्नाटक दोनों के तट बंगाल की खाड़ी पर हैं।
- (4) केरल और कर्नाटक दोनों के तट अरब सागर पर हैं।

[Question ID = 72][Question Description = CTET_P1_PART_3_EVS_SET_110_Q72]

- 1. 1 [Option ID = 285]
- 2. 2 [Option ID = 286]
- 3. 3 [Option ID = 287]
- 4. 4 [Option ID = 288]

13) High, dry and flat area called "Cold Desert" is a part of our country known as

- (1) Shimla (Himachal Pradesh)
- (2) Shillong (Meghalaya)
- (3) Srinagar (Jammu & Kashmir)
- (4) Leh (Ladakh)

ऊँचा, शुष्क (सूखा) और चपटा क्षेत्र जिसे "ठंडा रेगिस्तान" कहते हैं हमारे देश का वह भाग है जिसका नाम है

- (1) शिमला (हिमाचल प्रदेश)
- (2) शिलाँग (मेघालय)
- (3) श्रीनगर (जम्मू और कश्मीर)
- (4) लेह (लद्दाख)

[Question ID = 73][Question Description = CTET_P1_PART_3_EVS_SET_110_Q73]

- 1. 1 [Option ID = 289]
- 2. 2 [Option ID = 290]
- 3. 3 [Option ID = 291]
- 4. 4 [Option ID = 292]

14) The date on which Bachendri Pal stepped onto the peak of Mount Everest and pitched the Indian National Flag (Tiranga/Tricolour) is

- (1) 23rd May, 1984
- (2) 23rd May, 1989
- (3) 25th May, 1984
- (4) 25th May, 1989

वह तिथि (दिनांक) जिस दिन बछेन्द्री पाल ने माउण्ट एवरेस्ट की चोटी पर कदम रखा और भारतीय राष्ट्रीय ध्वज (तिरंगा) गाड़ा, है

- (1) 23 मई, 1984
- (2) 23 मई, 1989
- (3) 25 मई, 1984
- (4) 25 मई, 1989

[Question ID = 74][Question Description = CTET_P1_PART_3_EVS_SET_110_Q74]

- 1. 1 [Option ID = 293]
- 2. 2 [Option ID = 294]
- 3. 3 [Option ID = 295]
- 4. 4 [Option ID = 296]

15) The medicine of snake bite is available in all the government hospitals. It is made from

- (1) Shed skin of snake
- (2) Poison of snake
- (3) Flower of snake gourd plant
- (4) Seed of snake gourd plant

सभी सरकारी अस्पतालों में साँप के द्वारा काटने की दवाई मिलती है। यह किससे बनाई जाती है ?

- (1) साँप की झड़ी/छोड़ी हुई चर्म/त्वचा
- (2) साँप का विष/जहर
- (3) चिचिड़े के पौधे का फूल
- (4) चिचिड़े के पौधे का बीज

[Question ID = 75][Question Description = CTET_P1_PART_3_EVS_SET_110_Q75]

- 1. 1 [Option ID = 297]
- 2. 2 [Option ID = 298]
- 3. 3 [Option ID = 299]
- 4. 4 [Option ID = 300]

Topic:- EVS_Q76-90_P1_CTET

1) Mendel's experiments have been included in EVS textbooks. The reason for this is

- A. to draw students' attention to steps of scientific inquiry
- B. to teach students that traits are transmitted from one generation to another
- C. to draw students' attention towards how traits are inherited by successive generations
- D. to help students find resemblances between themselves and their parents or relatives

- (1) A and C
- (2) A and B
- (3) B and C
- (4) C and D

पर्यावरण अध्ययन की पाठ्यपुस्तकों में मेंडल के प्रयोगों को शामिल किया गया है। इसका कारण है

- A. वैज्ञानिक पड़ताल के चरणों की ओर छात्रों का ध्यान आकर्षित करना
- B. छात्रों को सिखाना कि गुण एक पीढ़ी से दूसरी को संचरित किए जाते हैं
- C. छात्रों का ध्यान आकर्षित करना कि कैसे गुण उत्तरोत्तर पीढ़ियों द्वारा वंशागत होते हैं
- D. अपने तथा अपने अभिभावकों एवं रिश्तेदारों के बीच समानताएँ खोजने में छात्रों की सहायता करना

(1) A तथा C

(2) A तथा B

(3) B तथा C

(4) C तथा D

[Question ID = 76][Question Description = CTET_P1_PART_3_EVS_SET_110_Q76]

- 1. 1 [Option ID = 301]
- 2. 2 [Option ID = 302]
- 3. 3 [Option ID = 303]
- 4. 4 [Option ID = 304]

2) Nazli likes to eat jaggery. In the afternoon, when her mother was sleeping, she went to the kitchen and located the jaggery jar hidden by her mother.

This is an example of which of the following types of learning ?

- A. Classical conditioning
- B. Operant conditioning
- C. Cognitive learning
- D. Instrumental learning

(1) A and B

(2) B and C

(3) B and D

(4) C and D

नाज़ली को गुड़ खाना पसंद है। दोपहर में, जब उसकी मम्मी सो रही थी, तो नाज़ली रसोई में गई और उसने मम्मी द्वारा छिपाई गई गुड़ की बर्नी खोज ली। यह सीखने के निम्नलिखित प्रकारों में से कौन-सा एक उदाहरण है ?

- A. शास्त्रीय अनुबंधन
- B. क्रियाप्रसूत अनुबंधन
- C. संज्ञानात्मक अधिगम
- D. यांत्रिक अधिगम

(1) A और B

(2) B और C

(3) B और D

(4) C और D

[Question ID = 77][Question Description = CTET_P1_PART_3_EVS_SET_110_Q77]

- 1. 1 [Option ID = 305]
- 2. 2 [Option ID = 306]
- 3. 3 [Option ID = 307]
- 4. 4 [Option ID = 308]

3) Which of the following statements are related with the term, "continuous" of CCE ?

- A. Periodic evaluation of known aspects of growth and development
- B. Evaluation of curricular and cocurricular aspects of growth and development
- C. Diagnosis of learning gaps and provision of corrective measures
- D. Measurement of abilities, attitude and aptitude

(1) A and B

(2) B and C

(3) C and D

(4) A and C

निम्नलिखित में से कौन-से कथन सतत और समग्र मूल्यांकन अवधारणा के "सतत" पद से संबंधित हैं ?

- A. वृद्धि और विकास के अभिज्ञात पक्षों का आवधिक मूल्यांकन
- B. वृद्धि और विकास के पाठ्यचर्या-सम्बन्धी और सहपाठ्यचर्या-सम्बन्धी पक्षों का मूल्यांकन
- C. अधिगम अंतरालों का निदान और उपचारात्मक उपायों का प्रावधान
- D. क्षमताओं, मनोवृत्ति और अभिरुचि का मापन

(1) A और B

(2) B और C

(3) C और D

(4) A और C

[Question ID = 78][Question Description = CTET_P1_PART_3_EVS_SET_110_Q78]

- 1. 1 [Option ID = 309]
- 2. 2 [Option ID = 310]
- 3. 3 [Option ID = 311]
- 4. 4 [Option ID = 312]

4) EVS is the study of the environment that refers to the surroundings in which we live. It consists of themes and sub-themes. Which of the following is a main theme ?

- (1) Relationships
- (2) Plants
- (3) Work and play
- (4) Things we make and do

पर्यावरण अध्ययन पर्यावरण का वह अध्ययन है जो संबंधित है हमारे पास-पड़ोस से जिसमें हम रहते हैं। इसके अंतर्गत मूल विषय तथा उप-विषय होते हैं। निम्नलिखित में से कौन-सा मुख्य विषय है ?

- (1) संबंध
- (2) पौधे
- (3) कार्य एवं खेलकूद
- (4) चीज़ें जो हम बनाते हैं तथा करते हैं

[Question ID = 79][Question Description = CTET_P1_PART_3_EVS_SET_110_Q79]

- 1. 1 [Option ID = 313]
- 2. 2 [Option ID = 314]
- 3. 3 [Option ID = 315]
- 4. 4 [Option ID = 316]

5) The EVS textbook has a chapter on displacement of people, titled as 'no place for us'. It is intended to make children aware and be sensitized

- (1) about sufferings of people who are displaced from their native place in the name of development
- (2) that displacement of people is necessary for development of country
- (3) that city people do not create garbage, cities are dirty because of the slums
- (4) that the life of village people will be better in a big city

पर्यावरण अध्ययन की पाठ्यपुस्तक में एक पाठ लोगों के विस्थापन पर है, जिसका शीर्षक है 'हमारे लिए कोई स्थान नहीं'। यह बच्चों को जानकार और संवेदनशील बनाने के लिए उद्देशित है

- (1) उन लोगों की पीड़ा के बारे में जिन्हें उनकी जन्मभूमि से विकास के नाम पर विस्थापित कर दिया गया है
- (2) कि देश के विकास हेतु लोगों का विस्थापन आवश्यक है
- (3) कि शहरी लोग कूड़ा-करकट उत्पन्न नहीं करते, शहर झुग्गियों के कारण गंदे हैं
- (4) कि एक बड़े शहर में ग्रामीण लोगों का जीवन बेहतर होगा

[Question ID = 80][Question Description = CTET_P1_PART_3_EVS_SET_110_Q80]

- 1. 1 [Option ID = 317]
- 2. 2 [Option ID = 318]
- 3. 3 [Option ID = 319]
- 4. 4 [Option ID = 320]

6) Which of the following statements is the most accurate explanation for including lots of pictures in EVS books for classes 3 to 5 ?

- A. Pictures attract children
- B. Children are in the concrete operational stage of development
- C. Children understand the concept faster through pictures
- D. Pictures make the book attractive

- (1) A and B
- (2) B and C
- (3) C and D
- (4) A and D

निम्नलिखित में से कौन-से कथन पर्यावरण अध्ययन की कक्षा तीसरी से पाँचवीं तक की पुस्तकों में ढेर सारे चित्रों को शामिल करने की सर्वाधिक सटीक व्याख्या करते हैं ?

- A. चित्र बच्चों को आकर्षित करते हैं
- B. बच्चे विकास की मूर्त संक्रियात्मक अवस्था में हैं
- C. बच्चे चित्रों के माध्यम से अवधारणाओं को जल्दी समझते हैं
- D. चित्रों से किताब आकर्षक बनती है

(1) A और B

(2) B और C

(3) C और D

(4) A और D

[Question ID = 81][Question Description = CTET_P1_PART_3_EVS_SET_110_Q81]

- 1. 1 [Option ID = 321]
- 2. 2 [Option ID = 322]
- 3. 3 [Option ID = 323]
- 4. 4 [Option ID = 324]

7) An effective way for a teacher to teach the topic 'germination of seed' will be by :

- (1) asking students to watch an animated video of germination of moong seeds
- (2) making a chart of germination of moong seeds
- (3) asking students to sprout moong seeds and record the observation
- (4) showing a model of germination of moong seeds

एक अध्यापक के लिए 'बीज का अंकुरण' का विषय पढ़ाने के लिए प्रभावी तरीका होगा

- (1) विद्यार्थियों को एक सजीवक (ऐनीमेटेड) वीडियो देखने के लिए कहना जिसमें साबुत मूँग के बीजों का अंकुरण दिखाया गया हो
- (2) मूँग के बीजों का अंकुरण का चार्ट बनाना
- (3) विद्यार्थियों से मूँग के बीजों का अंकुरण करने के लिए कहना तथा अपने अवलोकन रिकॉर्ड करने को कहना
- (4) मूँग के बीजों के अंकुरण का मॉडल दिखाना

[Question ID = 82][Question Description = CTET_P1_PART_3_EVS_SET_110_Q82]

- 1. 1 [Option ID = 325]
- 2. 2 [Option ID = 326]
- 3. 3 [Option ID = 327]
- 4. 4 [Option ID = 328]

8) The National Curriculum Framework (NCF), 2005 emphasizes that learning of EVS should take place through

- (1) interactions with the environment around us, nature, things and people, both through actions and through language
- (2) only EVS textbooks prepared by NCERT and State boards
- (3) teachers and students involved in activities related to the environment
- (4) activities selected by the teachers suitable for the students

राष्ट्रीय पाठ्यचर्या की रूपरेखा (एन.सी.एफ.), 2005 इस बात पर जोर देती है कि पर्यावरण अध्ययन की शिक्षा होनी चाहिए

- (1) हमारे आस-पास के वातावरण, प्रकृति, चीजों और लोगों के साथ बातचीत, क्रियाओं और भाषा दोनों के माध्यम से
- (2) केवल एन.सी.ई.आर.टी. और राज्य बोर्डों द्वारा तैयार की गई पर्यावरण अध्ययन की पाठ्यपुस्तकों द्वारा
- (3) पर्यावरण से संबंधित गतिविधियों में शामिल शिक्षक और विद्यार्थियों द्वारा
- (4) विद्यार्थियों के लिए शिक्षकों द्वारा चयनित उपयुक्त गतिविधियों द्वारा

[Question ID = 83][Question Description = CTET_P1_PART_3_EVS_SET_110_Q83]

1. 1 [Option ID = 329]
2. 2 [Option ID = 330]
3. 3 [Option ID = 331]
4. 4 [Option ID = 332]

9) Fill in the blank with the most appropriate option.

_____ should become a medium for engaging young minds in first-hand observation of nature and understanding the pattern and processes in the natural and social worlds.

- (1) Parents
- (2) Peers
- (3) Environment
- (4) Teachers

सबसे उपयुक्त विकल्प से रिक्त स्थान की पूर्ति कीजिए।

_____ प्रकृति के प्रत्यक्ष अवलोकन और प्राकृतिक और सामाजिक दुनिया में पैटर्न और प्रक्रियाओं को समझने में युवा दिमाग को शामिल करने का एक माध्यम बनना चाहिए।

- (1) माता-पिता को
- (2) साथियों को
- (3) पर्यावरण को
- (4) शिक्षकों को

[Question ID = 84][Question Description = CTET_P1_PART_3_EVS_SET_110_Q84]

1. 1 [Option ID = 333]
2. 2 [Option ID = 334]
3. 3 [Option ID = 335]

- 10) This year lots of mangoes were collected from the school's garden. Julie thought to utilize mangoes for teaching the chapter "Mangoes around the year" of class V environmental studies.

What will be the most appropriate approach to teach this chapter ?

- A. Visit to a food processing unit in which students are briefed about processing process by an expert
- B. Organising a "mango eatables fest," where students put stalls of various dishes of mangoes prepared by them
- C. Inviting an expert from food processing unit for an expert lecture in your class
- D. Organise an exhibition in which various food items prepared from mango are displayed

- (1) A and B
- (2) A, C and D
- (3) B and C
- (4) C and D

इस साल स्कूल के बगीचे से खूब सारे आम इकट्ठा हुए। जूली ने पर्यावरण अध्ययन कक्षा V के पाठ "खाएँ आम बारहों महीने" पढ़ाने के लिए इन आमों का उपयोग करने के बारे में सोचा। इस पाठ को पढ़ाने के लिए सर्वाधिक उपयुक्त तरीका कौन-सा होगा ?

- A. खाद्य प्रसंस्करण इकाई भ्रमण, जिसमें विशेषज्ञ विद्यार्थियों को प्रसंस्करण प्रक्रिया के बारे में बताएँ
- B. "आम खाद्य पदार्थ उत्सव" का आयोजन, जिसमें विद्यार्थी उनके द्वारा बनाए हुए आम के विभिन्न व्यंजनों का स्टॉल लगाएँ
- C. खाद्य प्रसंस्करण इकाई के विशेषज्ञ को आपकी कक्षा में विशेषज्ञ वार्ता के लिए आमंत्रित करें
- D. एक प्रदर्शनी का आयोजन, जिसमें आम से बने विभिन्न खाद्य पदार्थों को प्रदर्शित किया जाए

- (1) A और B
- (2) A, C और D
- (3) B और C
- (4) C और D

[Question ID = 85][Question Description = CTET_P1_PART_3_EVS_SET_110_Q85]

- 1. 1 [Option ID = 337]
- 2. 2 [Option ID = 338]
- 3. 3 [Option ID = 339]
- 4. 4 [Option ID = 340]

11) For EVS teaching, a teacher should select which of the following ?

- (1) Providing students opportunity to work alone
- (2) Helping students in doing work
- (3) Providing students opportunity to work in small groups
- (4) Providing students opportunity to work in large groups

पर्यावरण अध्ययन शिक्षण हेतु, अध्यापक को निम्नलिखित में से किसका चयन करना चाहिए ?

- (1) बच्चों को अकेले कार्य करने के अवसर प्रदान करें
- (2) बच्चों को कार्य करने में मदद करें
- (3) बच्चों को छोटे समूहों में कार्य करने के अवसर प्रदान करें
- (4) बच्चों को बड़े समूहों में कार्य करने के अवसर प्रदान करें

[Question ID = 86][Question Description = CTET_P1_PART_3_EVS_SET_110_Q86]

- 1. 1 [Option ID = 341]
- 2. 2 [Option ID = 342]
- 3. 3 [Option ID = 343]
- 4. 4 [Option ID = 344]

12) The key concepts/issues addressed in the theme 'Water' in class III EVS are

- (1) Local sources of water, uses of water, gender roles, distance estimates
- (2) Local sources of water, uses of water, gender roles, distance estimates, social discrimination, clean water for drinking
- (3) Local sources of water, uses of water, gender roles, distance estimates, purification of water
- (4) Local sources of water, uses of water, gender roles, distance estimates, rainwater harvesting

कक्षा III की पर्यावरण अध्ययन में विषय/पाठ 'जल' में जिन महत्वपूर्ण संप्रत्ययों/विषयों पर ध्यान दिया गया है, वे हैं

- (1) जल के स्थानीय स्रोत, जल के उपयोग, लिंग भूमिका, दूरी के अनुमान
- (2) जल के स्थानीय स्रोत, जल के उपयोग, लिंग भूमिका, दूरी के अनुमान, सामाजिक भेदभाव, पीने के लिए स्वच्छ जल
- (3) जल के स्थानीय स्रोत, जल के उपयोग, लिंग भूमिका, दूरी के अनुमान, जल का शुद्धीकरण
- (4) जल के स्थानीय स्रोत, जल के उपयोग, लिंग भूमिका, दूरी के अनुमान, वर्षा-जल संग्रहण

[Question ID = 87][Question Description = CTET_P1_PART_3_EVS_SET_110_Q87]

- 1. 1 [Option ID = 345]
- 2. 2 [Option ID = 346]
- 3. 3 [Option ID = 347]
- 4. 4 [Option ID = 348]

13) Which of the following process describes the nature of assessment ?

- A. Interactive
- B. Constructive
- C. Summative
- D. Evaluation

- (1) A, B and C
- (2) B, C and D
- (3) A, C and D
- (4) A, B and D

निम्नलिखित में से कौन-सी प्रक्रियाएँ आकलन की प्रकृति की व्याख्या करती हैं ?

- A. संवादात्मक
- B. रचनात्मक
- C. योगात्मक
- D. मूल्यांकन

- (1) A, B और C
- (2) B, C और D
- (3) A, C और D
- (4) A, B और D

[Question ID = 88][Question Description = CTET_P1_PART_3_EVS_SET_110_Q88]

- 1. 1 [Option ID = 349]
- 2. 2 [Option ID = 350]
- 3. 3 [Option ID = 351]
- 4. 4 [Option ID = 352]

14) Heredity is an abstract concept for students of class - V. Heena, an EVS teacher will organise _____ for creating an understanding of heredity for her students.

- (1) hands on activities
- (2) role play
- (3) exploratory activities
- (4) analysis of examples

कक्षा V के विद्यार्थियों के लिए वंशानुक्रम/आनुवंशिकता एक अमूर्त प्रत्यय है। एक पर्यावरण अध्ययन की शिक्षिका हीना अपने विद्यार्थियों में आनुवंशिकता की समझ पैदा करने के लिए _____ का आयोजन करेंगी।

- (1) हाथों से क्रियाकलाप
- (2) भूमिका निभाना
- (3) अन्वेषणात्मक क्रियाकलाप
- (4) उदाहरणों का विश्लेषण

[Question ID = 89][Question Description = CTET_P1_PART_3_EVS_SET_110_Q89]

1. 1 [Option ID = 353]
2. 2 [Option ID = 354]
3. 3 [Option ID = 355]
4. 4 [Option ID = 356]

15) Identify the features of EVS curriculum at the primary level from the following :

- A. Inclusive
- B. Contextual
- C. Experiential
- D. Global to local/subject-centred

- (1) A and B
- (2) B and C
- (3) A, C and D
- (4) A, B and C

निम्नलिखित में से प्राथमिक स्तर पर पर्यावरण अध्ययन की पाठ्यचर्या की विशेषताओं की पहचान कीजिए :

- A. समावेशित
- B. संदर्भ सहित
- C. अनुभवात्मक
- D. वैश्विक से स्थानीय/विषय-केन्द्रित

- (1) A और B
- (2) B और C
- (3) A, C और D
- (4) A, B और C

[Question ID = 90][Question Description = CTET_P1_PART_3_EVS_SET_110_Q90]

1. 1 [Option ID = 357]
2. 2 [Option ID = 358]
3. 3 [Option ID = 359]
4. 4 [Option ID = 360]

Topic:- ENG_Q91-99_L1_P1_CTET

1) **Directions :** Read the passage given below and answer the questions that follow by selecting the correct/most appropriate options.

1. Advertisements have become a part of our lives. We cannot live without them, they attack us from all sides. Step out of the house and they stare at you from all corners, promoting products from needles to cars, from sportswear to branded watches. At home, every five minutes, TV programmes are interrupted to tell us what toothpaste we should buy, what kind of oil is good for our hair or even which toy to give a newborn baby. So many kinds of goods are displayed, so many temptations are presented that the poor consumer does not know what to buy or reject.

2. Advertisements are a help because they tell us about a new product or service. Without them one would not know what advancement has been made in any field. We will not be able to learn about the merits of a new product. It can be anything — a new medicine, a government scheme or even the launch of a new film... the list is endless. Advertisements also lead to competition and better products come into the market.

3. As long as competition is healthy it is good. However, some are in bad taste. Some are so attractive that they persuade people to buy things which they do not need. Film stars are roped in to make the product popular. At times exotic locations where they are shot add that extra persuasive power. Buyers should be aware about the quality of the product they buy and its price so that they are not lured to buy unnecessary items.

'We cannot live without them'. The underlined word in this sentence is a/an

(1) Preposition

(2) Verb

(3) Adjective

(4) Adverb

[Question ID = 91][Question Description = CTET_P1_PART_4_L1_SET_110_ENGLISH_Q91]

1. 1 [Option ID = 361]
2. 2 [Option ID = 362]
3. 3 [Option ID = 363]
4. 4 [Option ID = 364]

2) **Directions :** Read the passage given below and answer the questions that follow by selecting the correct/most appropriate options.

1. Advertisements have become a part of our lives. We cannot live without them, they attack us from all sides. Step out of the house and they stare at you from all corners, promoting products from needles to cars, from sportswear to branded watches. At home, every five minutes, TV programmes are interrupted to tell us what toothpaste we should buy, what kind of oil is good for our hair or even which toy to give a newborn baby. So many kinds of goods are displayed, so many temptations are presented that the poor consumer does not know what to buy or reject.

2. Advertisements are a help because they tell us about a new product or service. Without them one would not know what advancement has been made in any field. We will not be able to learn about the merits of a new product. It can be anything — a new medicine, a government scheme or even the launch of a new film... the list is endless. Advertisements also lead to competition and better products come into the market.

3. As long as competition is healthy it is good. However, some are in bad taste. Some are so attractive that they persuade people to buy things which they do not need. Film stars are roped in to make the product popular. At times exotic locations where they are shot add that extra persuasive power. Buyers should be aware about the quality of the product they buy and its price so that they are not lured to buy unnecessary items.

The word 'merits' in the expression 'the merits of a new product' is a/an

(1) Adverb

(2) Adjective

(3) Noun

(4) Verb

[Question ID = 92][Question Description = CTET_P1_PART_4_L1_SET_110_ENGLISH_Q92]

1. 1 [Option ID = 365]
2. 2 [Option ID = 366]
3. 3 [Option ID = 367]
4. 4 [Option ID = 368]

3) **Directions :** Read the passage given below and answer the questions that follow by selecting the correct/most appropriate options.

1. Advertisements have become a part of our lives. We cannot live without them, they attack us from all sides. Step out of the house and they stare at you from all corners, promoting products from needles to cars, from sportswear to branded watches. At home, every five minutes, TV programmes are interrupted to tell us what toothpaste we should buy, what kind of oil is good for our hair or even which toy to give a newborn baby. So many kinds of goods are displayed, so many temptations are presented that the poor consumer does not know what to buy or reject.

2. Advertisements are a help because they tell us about a new product or service. Without them one would not know what advancement has been made in any field. We will not be able to learn about the merits of a new product. It can be anything — a new medicine, a government scheme or even the launch of a new film... the list is endless. Advertisements also lead to competition and better products come into the market.

3. As long as competition is healthy it is good. However, some are in bad taste. Some are so attractive that they persuade people to buy things which they do not need. Film stars are roped in to make the product popular. At times exotic locations where they are shot add that extra persuasive power. Buyers should be aware about the quality of the product they buy and its price so that they are not lured to buy unnecessary items.

The opposite of 'ordinary' in para 3 is

- (1) Exotic
- (2) Healthy
- (3) Persuasive
- (4) Popular

[Question ID = 93][Question Description = CTET_P1_PART_4_L1_SET_110_ENGLISH_Q93]

- 1. 1 [Option ID = 369]
- 2. 2 [Option ID = 370]
- 3. 3 [Option ID = 371]
- 4. 4 [Option ID = 372]

4) **Directions :** Read the passage given below and answer the questions that follow by selecting the correct/most appropriate options.

1. Advertisements have become a part of our lives. We cannot live without them, they attack us from all sides. Step out of the house and they stare at you from all corners, promoting products from needles to cars, from sportswear to branded watches. At home, every five minutes, TV programmes are interrupted to tell us what toothpaste we should buy, what kind of oil is good for our hair or even which toy to give a newborn baby. So many kinds of goods are displayed, so many temptations are presented that the poor consumer does not know what to buy or reject.

2. Advertisements are a help because they tell us about a new product or service. Without them one would not know what advancement has been made in any field. We will not be able to learn about the merits of a new product. It can be anything — a new medicine, a government scheme or even the launch of a new film... the list is endless. Advertisements also lead to competition and better products come into the market.

3. As long as competition is healthy it is good. However, some are in bad taste. Some are so attractive that they persuade people to buy things which they do not need. Film stars are roped in to make the product popular. At times exotic locations where they are shot add that extra persuasive power. Buyers should be aware about the quality of the product they buy and its price so that they are not lured to buy unnecessary items.

The word 'endless' in para 2 means the same as

- (1) always ending
- (2) never ending
- (3) partially ending
- (4) ending altogether

[Question ID = 94][Question Description = CTET_P1_PART_4_L1_SET_110_ENGLISH_Q94]

- 1. 1 [Option ID = 373]
- 2. 2 [Option ID = 374]
- 3. 3 [Option ID = 375]
- 4. 4 [Option ID = 376]

5) **Directions :** Read the passage given below and answer the questions that follow by selecting the correct/most appropriate options.

1. Advertisements have become a part of our lives. We cannot live without them, they attack us from all sides. Step out of the house and they stare at you from all corners, promoting products from needles to cars, from sportswear to branded watches. At home, every five minutes, TV programmes are interrupted to tell us what toothpaste we should buy, what kind of oil is good for our hair or even which toy to give a newborn baby. So many kinds of goods are displayed, so many temptations are presented that the poor consumer does not know what to buy or reject.

2. Advertisements are a help because they tell us about a new product or service. Without them one would not know what advancement has been made in any field. We will not be able to learn about the merits of a new product. It can be anything — a new medicine, a government scheme or even the launch of a new film... the list is endless. Advertisements also lead to competition and better products come into the market.

3. As long as competition is healthy it is good. However, some are in bad taste. Some are so attractive that they persuade people to buy things which they do not need. Film stars are roped in to make the product popular. At times exotic locations where they are shot add that extra persuasive power. Buyers should be aware about the quality of the product they buy and its price so that they are not lured to buy unnecessary items.

'They stare at you from all corners.' The word 'they' refers to

(1) Advertisers

(2) Products

(3) Advertisements

(4) Consumers

[Question ID = 95][Question Description = CTET_P1_PART_4_L1_SET_110_ENGLISH_Q95]

1. 1 [Option ID = 377]
2. 2 [Option ID = 378]
3. 3 [Option ID = 379]
4. 4 [Option ID = 380]

6) **Directions :** Read the passage given below and answer the questions that follow by selecting the correct/most appropriate options.

1. Advertisements have become a part of our lives. We cannot live without them, they attack us from all sides. Step out of the house and they stare at you from all corners, promoting products from needles to cars, from sportswear to branded watches. At home, every five minutes, TV programmes are interrupted to tell us what toothpaste we should buy, what kind of oil is good for our hair or even which toy to give a newborn baby. So many kinds of goods are displayed, so many temptations are presented that the poor consumer does not know what to buy or reject.

2. Advertisements are a help because they tell us about a new product or service. Without them one would not know what advancement has been made in any field. We will not be able to learn about the merits of a new product. It can be anything — a new medicine, a government scheme or even the launch of a new film... the list is endless. Advertisements also lead to competition and better products come into the market.

3. As long as competition is healthy it is good. However, some are in bad taste. Some are so attractive that they persuade people to buy things which they do not need. Film stars are roped in to make the product popular. At times exotic locations where they are shot add that extra persuasive power. Buyers should be aware about the quality of the product they buy and its price so that they are not lured to buy unnecessary items.

Advertisements are a help to buyers because they

- (a) inform us about a new product
- (b) tell about the demerits of a product
- (c) inform us when better products come to the market
- (d) always bring in healthy competition

(1) (b) and (c) are correct, but (d) is incorrect

(2) (a) and (c) are correct, but (d) is incorrect

(3) (a) and (b) are correct, but (c) is incorrect

(4) (c) and (d) are incorrect, but (a) is correct

[Question ID = 96][Question Description = CTET_P1_PART_4_L1_SET_110_ENGLISH_Q96]

1. 1 [Option ID = 381]

2. 2 [Option ID = 382]

3. 3 [Option ID = 383]

4. 4 [Option ID = 384]

7) **Directions :** Read the passage given below and answer the questions that follow by selecting the correct/most appropriate options.

1. Advertisements have become a part of our lives. We cannot live without them, they attack us from all sides. Step out of the house and they stare at you from all corners, promoting products from needles to cars, from sportswear to branded watches. At home, every five minutes, TV programmes are interrupted to tell us what toothpaste we should buy, what kind of oil is good for our hair or even which toy to give a newborn baby. So many kinds of goods are displayed, so many temptations are presented that the poor consumer does not know what to buy or reject.

2. Advertisements are a help because they tell us about a new product or service. Without them one would not know what advancement has been made in any field. We will not be able to learn about the merits of a new product. It can be anything — a new medicine, a government scheme or even the launch of a new film... the list is endless. Advertisements also lead to competition and better products come into the market.

3. As long as competition is healthy it is good. However, some are in bad taste. Some are so attractive that they persuade people to buy things which they do not need. Film stars are roped in to make the product popular. At times exotic locations where they are shot add that extra persuasive power. Buyers should be aware about the quality of the product they buy and its price so that they are not lured to buy unnecessary items.

Read the following statements:

- (a) Audience should be aware of the products they buy.
- (b) Audience is usually benefitted by watching advertisements.

- (1) Both (a) and (b) are correct
- (2) (a) is correct, but (b) is incorrect
- (3) Both (a) and (b) are incorrect
- (4) (a) is incorrect, but (b) is correct

[Question ID = 97][Question Description = CTET_P1_PART_4_L1_SET_110_ENGLISH_Q97]

- 1. 1 [Option ID = 385]
- 2. 2 [Option ID = 386]
- 3. 3 [Option ID = 387]
- 4. 4 [Option ID = 388]

8) **Directions :** Read the passage given below and answer the questions that follow by selecting the correct/most appropriate options.

1. Advertisements have become a part of our lives. We cannot live without them, they attack us from all sides. Step out of the house and they stare at you from all corners, promoting products from needles to cars, from sportswear to branded watches. At home, every five minutes, TV programmes are interrupted to tell us what toothpaste we should buy, what kind of oil is good for our hair or even which toy to give a newborn baby. So many kinds of goods are displayed, so many temptations are presented that the poor consumer does not know what to buy or reject.

2. Advertisements are a help because they tell us about a new product or service. Without them one would not know what advancement has been made in any field. We will not be able to learn about the merits of a new product. It can be anything — a new medicine, a government scheme or even the launch of a new film... the list is endless. Advertisements also lead to competition and better products come into the market.

3. As long as competition is healthy it is good. However, some are in bad taste. Some are so attractive that they persuade people to buy things which they do not need. Film stars are roped in to make the product popular. At times exotic locations where they are shot add that extra persuasive power. Buyers should be aware about the quality of the product they buy and its price so that they are not lured to buy unnecessary items.

Advertisements are **not** helpful when they

- (1) talk about advancements made
- (2) inform about a new product
- (3) persuade people to buy things they don't need
- (4) introduce merits of a product

[Question ID = 98][Question Description = CTET_P1_PART_4_L1_SET_110_ENGLISH_Q98]

- 1. 1 [Option ID = 389]
- 2. 2 [Option ID = 390]
- 3. 3 [Option ID = 391]
- 4. 4 [Option ID = 392]

9) **Directions :** Read the passage given below and answer the questions that follow by selecting the correct/most appropriate options.

1. Advertisements have become a part of our lives. We cannot live without them, they attack us from all sides. Step out of the house and they stare at you from all corners, promoting products from needles to cars, from sportswear to branded watches. At home, every five minutes, TV programmes are interrupted to tell us what toothpaste we should buy, what kind of oil is good for our hair or even which toy to give a newborn baby. So many kinds of goods are displayed, so many temptations are presented that the poor consumer does not know what to buy or reject.

2. Advertisements are a help because they tell us about a new product or service. Without them one would not know what advancement has been made in any field. We will not be able to learn about the merits of a new product. It can be anything — a new medicine, a government scheme or even the launch of a new film... the list is endless. Advertisements also lead to competition and better products come into the market.

3. As long as competition is healthy it is good. However, some are in bad taste. Some are so attractive that they persuade people to buy things which they do not need. Film stars are roped in to make the product popular. At times exotic locations where they are shot add that extra persuasive power. Buyers should be aware about the quality of the product they buy and its price so that they are not lured to buy unnecessary items.

'However, some are in bad taste.' What does the writer want to convey about advertisements through this expression?

- (1) Healthy and popular
- (2) Creative and persuasive
- (3) Informative and misleading
- (4) Inappropriate and offensive

[Question ID = 99][Question Description = CTET_P1_PART_4_L1_SET_110_ENGLISH_Q99]

- 1. 1 [Option ID = 393]
- 2. 2 [Option ID = 394]
- 3. 3 [Option ID = 395]
- 4. 4 [Option ID = 396]

Topic:- ENG_Q100-105_L1_P1_CTET

- 1) **Directions :** Read the extract given below and answer the questions that follow by selecting the correct/most appropriate options.

I've always admired roses, but not for their colour,
There's something about them that I haven't yet discovered.
Yet everyone tells me
That I'm looking into deep,
That it is just a flower
Just a little prize you can keep
But yet there is something special about the roses you see,
And it's not about the petals, it's about thorns to me.
It puzzles me how something
So beautiful and rare,
Can cut you so deep
And you wouldn't even care.

Identify the rhyme scheme in lines 3 – 6.

- (1) ccdd
- (2) cdde
- (3) cded
- (4) cdec

[Question ID = 100][Question Description = CTET_P1_PART_4_L1_SET_110_ENGLISH_Q100]

- 1. 1 [Option ID = 397]
- 2. 2 [Option ID = 398]
- 3. 3 [Option ID = 399]
- 4. 4 [Option ID = 400]

- 2) **Directions :** Read the extract given below and answer the questions that follow by selecting the correct/most appropriate options.

I've always admired roses, but not for their colour,
There's something about them that I haven't yet discovered.
Yet everyone tells me
That I'm looking into deep,
That it is just a flower
Just a little prize you can keep
But yet there is something special about the roses you see,
And it's not about the petals, it's about thorns to me.
It puzzles me how something
So beautiful and rare,
Can cut you so deep
And you wouldn't even care.

The expression 'something special' in line 7 is an example of

- (1) Alliteration
- (2) Personification
- (3) Hyperbole
- (4) Metaphor

[Question ID = 101][Question Description = CTET_P1_PART_4_L1_SET_110_ENGLISH_Q101]

1. 1 [Option ID = 401]
2. 2 [Option ID = 402]
3. 3 [Option ID = 403]
4. 4 [Option ID = 404]

3) **Directions :** Read the extract given below and answer the questions that follow by selecting the correct/most appropriate options.

I've always admired roses, but not for their colour,
There's something about them that I haven't yet discovered.
Yet everyone tells me
That I'm looking into deep,
That it is just a flower
Just a little prize you can keep
But yet there is something special about the roses you see,
And it's not about the petals, it's about thorns to me.
It puzzles me how something
So beautiful and rare,
Can cut you so deep
And you wouldn't even care.
What puzzles the poet?

- (1) Beauty and rarity of roses
- (2) Thorns that cut deep
- (3) The colourful petals
- (4) Something special about the roses

[Question ID = 102][Question Description = CTET_P1_PART_4_L1_SET_110_ENGLISH_Q102]

1. 1 [Option ID = 405]
2. 2 [Option ID = 406]
3. 3 [Option ID = 407]
4. 4 [Option ID = 408]

- 4) **Directions :** Read the extract given below and answer the questions that follow by selecting the correct/most appropriate options.

I've always admired roses, but not for their colour,
There's something about them that I haven't yet discovered.
Yet everyone tells me
That I'm looking into deep,
That it is just a flower
Just a little prize you can keep
But yet there is something special about the roses you see,
And it's not about the petals, it's about thorns to me.
It puzzles me how something
So beautiful and rare,
Can cut you so deep
And you wouldn't even care.

Why has the poet always admired roses?

- (1) For their colour, beauty and rarity
- (2) For being a prized flower
- (3) For their uniqueness which he has to yet discover
- (4) For hurting in spite of being beautiful

[Question ID = 103][Question Description = CTET_P1_PART_4_L1_SET_110_ENGLISH_Q103]

- 1. 1 [Option ID = 409]
- 2. 2 [Option ID = 410]
- 3. 3 [Option ID = 411]
- 4. 4 [Option ID = 412]

- 5) **Directions :** Read the extract given below and answer the questions that follow by selecting the correct/most appropriate options.

I've always admired roses, but not for their colour,
There's something about them that I haven't yet discovered.
Yet everyone tells me
That I'm looking into deep,
That it is just a flower
Just a little prize you can keep
But yet there is something special about the roses you see,
And it's not about the petals, it's about thorns to me.
It puzzles me how something
So beautiful and rare,
Can cut you so deep
And you wouldn't even care.

The word 'rare' in the line 'so beautiful and rare' means

- (1) bizzare
- (2) familiar
- (3) unique
- (4) ordinary

[Question ID = 104][Question Description = CTET_P1_PART_4_L1_SET_110_ENGLISH_Q104]

1. 1 [Option ID = 413]
2. 2 [Option ID = 414]
3. 3 [Option ID = 415]
4. 4 [Option ID = 416]

6) **Directions :** Read the extract given below and answer the questions that follow by selecting the correct/most appropriate options.

I've always admired roses, but not for their colour,
There's something about them that I haven't yet discovered.
Yet everyone tells me
That I'm looking into deep,
That it is just a flower
Just a little prize you can keep
But yet there is something special about the roses you see,
And it's not about the petals, it's about thorns to me.
It puzzles me how something
So beautiful and rare,
Can cut you so deep
And you wouldn't even care.

Read the following statements:

- (a) People tell the poet that he is being over analytical and observant while admiring roses.
 - (b) The poet admires roses only for their beauty and colour.
- (1) Both (a) and (b) are correct
 - (2) (a) is correct , but (b) is incorrect
 - (3) Both (a) and (b) are incorrect
 - (4) (a) is incorrect, but (b) is correct

[Question ID = 105][Question Description = CTET_P1_PART_4_L1_SET_110_ENGLISH_Q105]

1. 1 [Option ID = 417]
2. 2 [Option ID = 418]
3. 3 [Option ID = 419]
4. 4 [Option ID = 420]

Topic:- ENG_Q106-120_L1_P1_CTET

1) A significant feature of Indian multilingualism is the dissociation of the language from the script.
For instance,

- (1) one may be able to write in two languages.
- (2) one may be able to write in a language but not speak that language.
- (3) one may write Urdu using the Devnagari script.
- (4) one may write English using phonetic symbols.

[Question ID = 106][Question Description = CTET_P1_PART_4_L1_SET_110_ENGLISH_Q106]

1. 1 [Option ID = 421]
2. 2 [Option ID = 422]
3. 3 [Option ID = 423]
4. 4 [Option ID = 424]

2) Translanguaging

- (1) shifts the focus from using many languages to using one.
- (2) sees languages as a 'process' instead of as an 'object'.
- (3) is a new term for multilingualism in recent literature.
- (4) places language at the center of the larger tradition of translation.

[Question ID = 107][Question Description = CTET_P1_PART_4_L1_SET_110_ENGLISH_Q107]

- 1. 1 [Option ID = 425]
- 2. 2 [Option ID = 426]
- 3. 3 [Option ID = 427]
- 4. 4 [Option ID = 428]

3) Creativity in language education is/are

- (1) open-ended novel classroom tasks which allow for different interpretations and answers.
- (2) merging elements from different subjects to understand something.
- (3) classroom activity using new methods of teaching.
- (4) classroom materials using communicative language teaching.

[Question ID = 108][Question Description = CTET_P1_PART_4_L1_SET_110_ENGLISH_Q108]

- 1. 1 [Option ID = 429]
- 2. 2 [Option ID = 430]
- 3. 3 [Option ID = 431]
- 4. 4 [Option ID = 432]

4) Which of the following is good advice for a listening lesson?

- (1) Hand out the detailed listening task before playing the recording.
- (2) Write on the board with a squeaky pen during the gist listening.
- (3) Do not play the recording more than once.
- (4) Do not pause to check if the listening text is appropriate for the level of the students.

[Question ID = 109][Question Description = CTET_P1_PART_4_L1_SET_110_ENGLISH_Q109]

- 1. 1 [Option ID = 433]
- 2. 2 [Option ID = 434]
- 3. 3 [Option ID = 435]
- 4. 4 [Option ID = 436]

5) Which one of these is **not** a step in a grammar lesson ?

- (1) Teacher-led correction of student language.
- (2) Do a communication activity requiring the use of a specific grammar point.
- (3) Checking of meaning and form by teacher.
- (4) Drill the sentences taught.

[Question ID = 110][Question Description = CTET_P1_PART_4_L1_SET_110_ENGLISH_Q110]

- 1. 1 [Option ID = 437]
- 2. 2 [Option ID = 438]
- 3. 3 [Option ID = 439]
- 4. 4 [Option ID = 440]

6) Which of the following is **not** a concept from language education?

- (1) Translanguaging
- (2) Intelligence
- (3) Reading disorder
- (4) Specific language impairment

[Question ID = 111][Question Description = CTET_P1_PART_4_L1_SET_110_ENGLISH_Q111]

- 1. 1 [Option ID = 441]
- 2. 2 [Option ID = 442]
- 3. 3 [Option ID = 443]
- 4. 4 [Option ID = 444]

7) Teacher questions are an important instructional tool in a language class as

- (1) they allow teachers some respite from talking constantly.
- (2) they increase student participation in class.
- (3) teachers do not need to rely on long explanations.
- (4) teachers can take quick decisions about the lesson plan during this time.

[Question ID = 112][Question Description = CTET_P1_PART_4_L1_SET_110_ENGLISH_Q112]

- 1. 1 [Option ID = 445]
- 2. 2 [Option ID = 446]
- 3. 3 [Option ID = 447]
- 4. 4 [Option ID = 448]

8) A dictionary has many features. Which of the following is **not** given in a common student's dictionary?

- (1) Pronunciation
- (2) Word meaning
- (3) Word origin
- (4) Stress

[Question ID = 113][Question Description = CTET_P1_PART_4_L1_SET_110_ENGLISH_Q113]

- 1. 1 [Option ID = 449]
- 2. 2 [Option ID = 450]
- 3. 3 [Option ID = 451]
- 4. 4 [Option ID = 452]

9) Which of the following is **not** an aspect of reading?

- (1) Recognizing the script of a language
- (2) Interpreting a text by going outside it
- (3) Identifying the main points in a text
- (4) Identifying active versus passive voice

[Question ID = 114][Question Description = CTET_P1_PART_4_L1_SET_110_ENGLISH_Q114]

- 1. 1 [Option ID = 453]
- 2. 2 [Option ID = 454]
- 3. 3 [Option ID = 455]
- 4. 4 [Option ID = 456]

10) In language teaching contexts, the concept of 'authenticity' applies to _____.

- (1) tasks with genuine communicative purpose
- (2) bilingual word lists
- (3) spoken and written texts
- (4) early literacy

[Question ID = 115][Question Description = CTET_P1_PART_4_L1_SET_110_ENGLISH_Q115]

- 1. 1 [Option ID = 457]
- 2. 2 [Option ID = 458]
- 3. 3 [Option ID = 459]
- 4. 4 [Option ID = 460]

11) Which of the following statements regarding the use of language games is *incorrect*?

- (1) A game distracts students from the objectives of learning.
- (2) Games can be used for reinforcing previous learning.
- (3) A game makes a good task to being a lesson.
- (4) It is difficult to connect games with learning objectives.

[Question ID = 116][Question Description = CTET_P1_PART_4_L1_SET_110_ENGLISH_Q116]

- 1. 1 [Option ID = 461]
- 2. 2 [Option ID = 462]
- 3. 3 [Option ID = 463]
- 4. 4 [Option ID = 464]

12) Provided below are ideas for teaching speaking. Identify the idea that is *not* so useful.

- (1) Prepare students by providing them phrases to use before they speak.
- (2) The topic for practising speaking should be as per the level of the learners.
- (3) A speaking lesson may draw information from a previous reading lesson.
- (4) Correcting students is best done while speaking.

[Question ID = 117][Question Description = CTET_P1_PART_4_L1_SET_110_ENGLISH_Q117]

- 1. 1 [Option ID = 465]
- 2. 2 [Option ID = 466]
- 3. 3 [Option ID = 467]
- 4. 4 [Option ID = 468]

13) Which of the following is *not* true of National Education Policy, 2020 on language education?

- (1) Study of foreign languages at the secondary stages.
- (2) Study of classical languages at the middle and secondary stages.
- (3) Home language/Mother tongue as medium of instruction.
- (4) English as medium of instruction from early years of schooling.

[Question ID = 118][Question Description = CTET_P1_PART_4_L1_SET_110_ENGLISH_Q118]

- 1. 1 [Option ID = 469]
- 2. 2 [Option ID = 470]
- 3. 3 [Option ID = 471]
- 4. 4 [Option ID = 472]

14) A teacher conducts various types of tests, both written, oral and through assignments and tasks from time to time and later includes them for assessment. What is this assessment known as ?

- (1) Formative assessment
- (2) Summative assessment
- (3) Portfolio assessment
- (4) Competency-based assessment

[Question ID = 119][Question Description = CTET_P1_PART_4_L1_SET_110_ENGLISH_Q119]

- 1. 1 [Option ID = 473]
- 2. 2 [Option ID = 474]
- 3. 3 [Option ID = 475]
- 4. 4 [Option ID = 476]

15) Hindi spoken in the western part of Uttar Pradesh is slightly different from the Hindi spoken in the eastern part of Bihar. But speakers from these two regions can understand the other variety of the language. What are the two varieties of Hindi known as?

- (1) Different languages
- (2) One is Hindi and another is Bhojpuri
- (3) They are the dialects of Hindi language
- (4) They are the same variety

[Question ID = 120][Question Description = CTET_P1_PART_4_L1_SET_110_ENGLISH_Q120]

- 1. 1 [Option ID = 477]
- 2. 2 [Option ID = 478]
- 3. 3 [Option ID = 479]
- 4. 4 [Option ID = 480]

Topic:- Sanskrit_Q121-128_L2_P1_CTET

1) **निर्देशः** : अधोलिखितं गद्यांशं पठित्वा तदाधारितप्रश्नानां विकल्पात्मकोत्तरेषु उचिततमम् उत्तरं चिनुत ।

सुविस्तृतसागरस्य सविधे एकः तालवृक्षः विराजते । तालवृक्षाः उच्चैरतीव दीर्घाः । तालवृक्षाणां समूहेन सागरस्य तटः परिपूर्णः दृश्यते । मन्दं मन्दं वायुरपि वाति । जनाः प्रत्यहं समुद्रतटं प्रति आयान्ति । तस्य तटस्य उपभोगं कृत्वा स्वगृहं गच्छन्ति । समुद्रस्य जलं तालवृक्षाणां मूलभागं कदाचित् स्पृशति । अतः प्रतिवर्षं तालवृक्षेषु बहूनि तालफलानि निर्गतानि । तालवृक्षाणामुपरि आरोहणं कृत्वा सर्वे तालफलानि अनायासेन स्वीकुर्वन्ति ।

तेषु तालवृक्षेषु एकः तालवृक्षः बहूच्चतर आसीत् । अन्येषां तालवृक्षाणामपेक्षया तस्य बहु गर्वः । एतेषां तालवृक्षाणामधः लघुलघुगुल्मा अपि आसन् । गुल्माः किञ्चित् तपन्ति । यतो हि लघुप्राणिनः गुल्मम् अदन्ति । तालवृक्षस्योपरि आरोहणं कर्तुं लघुप्राणिनः न समर्थाः । अतः तालवृक्षस्य गर्वं भृशमेव । अयं दीर्घः तालवृक्षः लघुगुल्मानाम् उपहासं करोति । कदाचित् तालफलानि गुल्मानामुपरि पतन्ति । लघुगुल्मानां शाखाः छिन्नाः भवन्ति नष्टा अपि । तालवृक्षाणां गर्वस्य सम्मुखे गुल्माश्च तूष्णीं तिष्ठन्ति । तालवृक्षाणां गर्वभञ्जनं कर्तुं लघुगुल्माः सदैव समुचितसुयोगस्य अपेक्षां कुर्वन्ति ।

एकदा भीषणवायुप्रवाहो जातः । बहुसमयं यावत् वायुप्रवाहः बहुवेगेन प्रवाहितः । तत्परं वृष्टिरपि प्रारब्धा । तालवृक्षाः भयभीताः सञ्जाताः । सम्प्रति प्रवलवायोः प्रवाहेन तालवृक्षाः दोलायमानाः सन्ति । तेषां शाखाप्रशाखाः भग्नप्रायाः । फलान्यपि अधः पतितानि । समुद्रस्य जलप्रवाहस्य स्रोतः वर्धितम् । तेन स्रोतसा मृत्तिकाक्षयः अभवत् । तेन तालवृक्षाणां मूलमपि शिथिलं जातम् । अन्ते सर्वे विशालतालवृक्षाः भूमौ निपतिताः । अत्युच्चतालवृक्षः अपि भूमौ अपतत् । परं तु लघुगुल्माः नैव नष्टाः । तालवृक्षाणां गर्वः नष्टः । अतः

“कदा गर्वो न कर्तव्यो गर्वो नाशस्य कारणम् ।

तस्मान्नम्राः भविष्यामो विद्या ददाति नम्रताम् ॥”

तालवृक्षः कस्य समीपे विराजते ?

(1) नद्याः समीपे

(2) सागरस्य समीपे

(3) उद्यानस्य समीपे

(4) भवनस्य समीपे

[Question ID = 211][Question Description = CTET_P1_PART_5_L2_SET_110_SANSKRIT_Q121]

1. 1 [Option ID = 841]
2. 2 [Option ID = 842]
3. 3 [Option ID = 843]
4. 4 [Option ID = 844]

2) **निर्देशः** : अधोलिखितं गद्यांशं पठित्वा तदाधारितप्रश्नानां विकल्पात्मकोत्तरेषु उचिततमम् उत्तरं चिनुत ।

सुविस्तृतसागरस्य सविधे एकः तालवृक्षः विराजते । तालवृक्षाः उच्चैरतीव दीर्घाः । तालवृक्षाणां समूहेन सागरस्य तटः परिपूर्णः दृश्यते । मन्दं मन्दं वायुरपि वाति । जनाः प्रत्यहं समुद्रतटं प्रति आयान्ति । तस्य तटस्य उपभोगं कृत्वा स्वगृहं गच्छन्ति । समुद्रस्य जलं तालवृक्षाणां मूलभागं कदाचित् स्पृशति । अतः प्रतिवर्षं तालवृक्षेषु बहूनि तालफलानि निर्गतानि । तालवृक्षाणामुपरि आरोहणं कृत्वा सर्वे तालफलानि अनायासेन स्वीकुर्वन्ति ।

तेषु तालवृक्षेषु एकः तालवृक्षः बहूच्चतर आसीत् । अन्येषां तालवृक्षाणामपेक्षया तस्य बहु गर्वः । एतेषां तालवृक्षाणामधः लघुलघुगुल्मा अपि आसन् । गुल्माः किञ्चित् तपन्ति । यतो हि लघुप्राणिनः गुल्मम् अदन्ति । तालवृक्षस्योपरि आरोहणं कर्तुं लघुप्राणिनः न समर्थाः । अतः तालवृक्षस्य गर्वं भृशमेव । अयं दीर्घः तालवृक्षः लघुगुल्मानाम् उपहासं करोति । कदाचित् तालफलानि गुल्मानामुपरि पतन्ति । लघुगुल्मानां शाखाः छिन्नाः भवन्ति नष्टा अपि । तालवृक्षाणां गर्वस्य सम्मुखे गुल्माश्च तूष्णीं तिष्ठन्ति । तालवृक्षाणां गर्वभञ्जनं कर्तुं लघुगुल्माः सदैव समुचितसुयोगस्य अपेक्षां कुर्वन्ति ।

एकदा भीषणवायुप्रवाहो जातः । बहुसमयं यावत् वायुप्रवाहः बहुवेगेन प्रवाहितः । तत्परं वृष्टिरपि प्रारब्धा । तालवृक्षाः भयभीताः सञ्जाताः । सम्प्रति प्रवलवायोः प्रवाहेन तालवृक्षाः दोलायमानाः सन्ति । तेषां शाखाप्रशाखाः भग्नप्रायाः । फलान्यपि अधः पतितानि । समुद्रस्य जलप्रवाहस्य स्रोतः वर्धितम् । तेन स्रोतसा मृत्तिकाक्षयः अभवत् । तेन तालवृक्षाणां मूलमपि शिथिलं जातम् । अन्ते सर्वे विशालतालवृक्षाः भूमौ निपतिताः । अत्युच्चतालवृक्षः अपि भूमौ अपतत् । परं तु लघुगुल्माः नैव नष्टाः । तालवृक्षाणां गर्वः नष्टः । अतः

“कदा गर्वो न कर्तव्यो गर्वो नाशस्य कारणम् ।

तस्मान्नम्राः भविष्यामो विद्या ददाति नम्रताम् ॥”

जनाः प्रत्यहं कुत्र गच्छन्ति ?

(1) उद्यानं प्रति

(2) आपणं प्रति

(3) कार्यालयं प्रति

(4) समुद्रतटं प्रति

[Question ID = 212][Question Description = CTET_P1_PART_5_L2_SET_110_SANSKRIT_Q122]

1. 1 [Option ID = 845]
2. 2 [Option ID = 846]
3. 3 [Option ID = 847]
4. 4 [Option ID = 848]

3) **निर्देशः** : अधोलिखितं गद्यांशं पठित्वा तदाधारितप्रश्नानां विकल्पात्मकोत्तरेषु उचिततमम् उत्तरं चिनुत ।

सुविस्तृतसागरस्य सविधे एकः तालवृक्षः विराजते । तालवृक्षाः उच्चैरतीव दीर्घाः । तालवृक्षाणां समूहेन सागरस्य तटः परिपूर्णः दृश्यते । मन्दं मन्दं वायुरपि वाति । जनाः प्रत्यहं समुद्रतटं प्रति आयान्ति । तस्य तटस्य उपभोगं कृत्वा स्वगृहं गच्छन्ति । समुद्रस्य जलं तालवृक्षाणां मूलभागं कदाचित् स्पृशति । अतः प्रतिवर्षं तालवृक्षेषु बहूनि तालफलानि निर्गतानि । तालवृक्षाणामुपरि आरोहणं कृत्वा सर्वे तालफलानि अनायासेन स्वीकुर्वन्ति ।

तेषु तालवृक्षेषु एकः तालवृक्षः बहूच्चतर आसीत् । अन्येषां तालवृक्षाणामपेक्षया तस्य बहु गर्वः । एतेषां तालवृक्षाणामधः लघुलघुगुल्मा अपि आसन् । गुल्माः किञ्चित् तपन्ति । यतो हि लघुप्राणिनः गुल्मम् अदन्ति । तालवृक्षस्योपरि आरोहणं कर्तुं लघुप्राणिनः न समर्थाः । अतः तालवृक्षस्य गर्वं भृशमेव । अयं दीर्घः तालवृक्षः लघुगुल्मानाम् उपहासं करोति । कदाचित् तालफलानि गुल्मानामुपरि पतन्ति । लघुगुल्मानां शाखाः छिन्नाः भवन्ति नष्टा अपि । तालवृक्षाणां गर्वस्य सम्मुखे गुल्माश्च तूष्णीं तिष्ठन्ति । तालवृक्षाणां गर्वभञ्जनं कर्तुं लघुगुल्माः सदैव समुचितसुयोगस्य अपेक्षां कुर्वन्ति ।

एकदा भीषणवायुप्रवाहो जातः । बहुसमयं यावत् वायुप्रवाहः बहुवेगेन प्रवाहितः । तत्परं वृष्टिरपि प्रारब्धा । तालवृक्षाः भयभीताः सञ्जाताः । सम्प्रति प्रवलवायोः प्रवाहेन तालवृक्षाः दोलायमानाः सन्ति । तेषां शाखाप्रशाखाः भग्नप्रायाः । फलान्यपि अधः पतितानि । समुद्रस्य जलप्रवाहस्य स्रोतः वर्धितम् । तेन स्रोतसा मृत्तिकाक्षयः अभवत् । तेन तालवृक्षाणां मूलमपि शिथिलं जातम् । अन्ते सर्वे विशालतालवृक्षाः भूमौ निपतिताः । अत्युच्चतालवृक्षः अपि भूमौ अपतत् । परं तु लघुगुल्माः नैव नष्टाः । तालवृक्षाणां गर्वः नष्टः । अतः

“कदा गर्वो न कर्तव्यो गर्वो नाशस्य कारणम् ।

तस्मान्नम्राः भविष्यामो विद्या ददाति नम्रताम् ॥”

तालवृक्षाः कथं भयभीताः सञ्जाताः ?

(1) वायुप्रवाहेन

(2) जलप्रवाहेन

(3) सिंहेन

(4) वानरेण

[Question ID = 213][Question Description = CTET_P1_PART_5_L2_SET_110_SANSKRIT_Q123]

1. 1 [Option ID = 849]
2. 2 [Option ID = 850]
3. 3 [Option ID = 851]
4. 4 [Option ID = 852]

4) **निर्देशः** : अधोलिखितं गद्यांशं पठित्वा तदाधारितप्रश्नानां विकल्पात्मकोत्तरेषु उचिततमम् उत्तरं चिनुत ।

सुविस्तृतसागरस्य सविधे एकः तालवृक्षः विराजते । तालवृक्षाः उच्चैरतीव दीर्घाः । तालवृक्षाणां समूहेन सागरस्य तटः परिपूर्णः दृश्यते । मन्दं मन्दं वायुरपि वाति । जनाः प्रत्यहं समुद्रतटं प्रति आयान्ति । तस्य तटस्य उपभोगं कृत्वा स्वगृहं गच्छन्ति । समुद्रस्य जलं तालवृक्षाणां मूलभागं कदाचित् स्पृशति । अतः प्रतिवर्षं तालवृक्षेषु बहूनि तालफलानि निर्गतानि । तालवृक्षाणामुपरि आरोहणं कृत्वा सर्वे तालफलानि अनायासेन स्वीकुर्वन्ति ।

तेषु तालवृक्षेषु एकः तालवृक्षः बहूच्चतर आसीत् । अन्येषां तालवृक्षाणामपेक्षया तस्य बहु गर्वः । एतेषां तालवृक्षाणामधः लघुलघुगुल्मा अपि आसन् । गुल्माः किञ्चित् तपन्ति । यतो हि लघुप्राणिनः गुल्मम् अदन्ति । तालवृक्षस्योपरि आरोहणं कर्तुं लघुप्राणिनः न समर्थाः । अतः तालवृक्षस्य गर्वं भृशमेव । अयं दीर्घः तालवृक्षः लघुगुल्मानाम् उपहासं करोति । कदाचित् तालफलानि गुल्मानामुपरि पतन्ति । लघुगुल्मानां शाखाः छिन्नाः भवन्ति नष्टा अपि । तालवृक्षाणां गर्वस्य सम्मुखे गुल्माश्च तूष्णीं तिष्ठन्ति । तालवृक्षाणां गर्वभञ्जनं कर्तुं लघुगुल्माः सदैव समुचितसुयोगस्य अपेक्षां कुर्वन्ति ।

एकदा भीषणवायुप्रवाहो जातः । बहुसमयं यावत् वायुप्रवाहः बहुवेगेन प्रवाहितः । तत्परं वृष्टिरपि प्रारब्धा । तालवृक्षाः भयभीताः सञ्जाताः । सम्प्रति प्रवलवायोः प्रवाहेन तालवृक्षाः दोलायमानाः सन्ति । तेषां शाखाप्रशाखाः भग्नप्रायाः । फलान्यपि अधः पतितानि । समुद्रस्य जलप्रवाहस्य स्रोतः वर्धितम् । तेन स्रोतसा मृत्तिकाक्षयः अभवत् । तेन तालवृक्षाणां मूलमपि शिथिलं जातम् । अन्ते सर्वे विशालतालवृक्षाः भूमौ निपतिताः । अत्युच्चतालवृक्षः अपि भूमौ अपतत् । परं तु लघुगुल्माः नैव नष्टाः । तालवृक्षाणां गर्वः नष्टः । अतः

“कदा गर्वो न कर्तव्यो गर्वो नाशस्य कारणम् ।

तस्मान्नम्राः भविष्यामो विद्या ददाति नम्रताम् ॥”

तालवृक्षाणामधः के आसन् ?

(1) लघुगुल्माः

(2) प्रस्तराः

(3) नदी

(4) कोटरम्

[Question ID = 214][Question Description = CTET_P1_PART_5_L2_SET_110_SANSKRIT_Q124]

1. 1 [Option ID = 853]
2. 2 [Option ID = 854]
3. 3 [Option ID = 855]
4. 4 [Option ID = 856]

5) **निर्देशः** : अधोलिखितं गद्यांशं पठित्वा तदाधारितप्रश्नानां विकल्पात्मकोत्तरेषु उचिततमम् उत्तरं चिनुत ।

सुविस्तृतसागरस्य सविधे एकः तालवृक्षः विराजते । तालवृक्षाः उच्चैरतीव दीर्घाः । तालवृक्षाणां समूहेन सागरस्य तटः परिपूर्णः दृश्यते । मन्दं मन्दं वायुरपि वाति । जनाः प्रत्यहं समुद्रतटं प्रति आयान्ति । तस्य तटस्य उपभोगं कृत्वा स्वगृहं गच्छन्ति । समुद्रस्य जलं तालवृक्षाणां मूलभागं कदाचित् स्पृशति । अतः प्रतिवर्षं तालवृक्षेषु बहूनि तालफलानि निर्गतानि । तालवृक्षाणामुपरि आरोहणं कृत्वा सर्वे तालफलानि अनायासेन स्वीकुर्वन्ति ।

तेषु तालवृक्षेषु एकः तालवृक्षः बहूच्चतर आसीत् । अन्येषां तालवृक्षाणामपेक्षया तस्य बहु गर्वः । एतेषां तालवृक्षाणामधः लघुलघुगुल्मा अपि आसन् । गुल्माः किञ्चित् तपन्ति । यतो हि लघुप्राणिनः गुल्मम् अदन्ति । तालवृक्षस्योपरि आरोहणं कर्तुं लघुप्राणिनः न समर्थाः । अतः तालवृक्षस्य गर्वं भृशमेव । अयं दीर्घः तालवृक्षः लघुगुल्मानाम् उपहासं करोति । कदाचित् तालफलानि गुल्मानामुपरि पतन्ति । लघुगुल्मानां शाखाः छिन्नाः भवन्ति नष्टा अपि । तालवृक्षाणां गर्वस्य सम्मुखे गुल्माश्च तूष्णीं तिष्ठन्ति । तालवृक्षाणां गर्वभञ्जनं कर्तुं लघुगुल्माः सदैव समुचितसुयोगस्य अपेक्षां कुर्वन्ति ।

एकदा भीषणवायुप्रवाहो जातः । बहुसमयं यावत् वायुप्रवाहः बहुवेगेन प्रवाहितः । तत्परं वृष्टिरपि प्रारब्धा । तालवृक्षाः भयभीताः सञ्जाताः । सम्प्रति प्रवलवायोः प्रवाहेन तालवृक्षाः दोलायमानाः सन्ति । तेषां शाखाप्रशाखाः भग्नप्रायाः । फलान्यपि अधः पतितानि । समुद्रस्य जलप्रवाहस्य स्रोतः वर्धितम् । तेन स्रोतसा मृत्तिकाक्षयः अभवत् । तेन तालवृक्षाणां मूलमपि शिथिलं जातम् । अन्ते सर्वे विशालतालवृक्षाः भूमौ निपतिताः । अत्युच्चतालवृक्षः अपि भूमौ अपतत् । परं तु लघुगुल्माः नैव नष्टाः । तालवृक्षाणां गर्वः नष्टः । अतः

“कदा गर्वो न कर्तव्यो गर्वो नाशस्य कारणम् ।

तस्मान्नम्राः भविष्यामो विद्या ददाति नम्रताम् ॥”

‘सविधे’ इति पदे का विभक्तिः ?

(1) द्वितीया

(2) सप्तमी

(3) पञ्चमी

(4) षष्ठी

[Question ID = 215][Question Description = CTET_P1_PART_5_L2_SET_110_SANSKRIT_Q125]

1. 1 [Option ID = 857]
2. 2 [Option ID = 858]
3. 3 [Option ID = 859]
4. 4 [Option ID = 860]

6) निर्देशः : अधोलिखितं गद्यांशं पठित्वा तदाधारितप्रश्नानां विकल्पात्मकोत्तरेषु उचिततमम् उत्तरं चिनुत ।

सुविस्तृतसागरस्य सविधे एकः तालवृक्षः विराजते । तालवृक्षाः उच्चैरतीव दीर्घाः । तालवृक्षाणां समूहेन सागरस्य तटः परिपूर्णः दृश्यते । मन्दं मन्दं वायुरपि वाति । जनाः प्रत्यहं समुद्रतटं प्रति आयान्ति । तस्य तटस्य उपभोगं कृत्वा स्वगृहं गच्छन्ति । समुद्रस्य जलं तालवृक्षाणां मूलभागं कदाचित् स्पृशति । अतः प्रतिवर्षं तालवृक्षेषु बहूनि तालफलानि निर्गतानि । तालवृक्षाणामुपरि आरोहणं कृत्वा सर्वे तालफलानि अनायासेन स्वीकुर्वन्ति ।

तेषु तालवृक्षेषु एकः तालवृक्षः बहूच्चतर आसीत् । अन्येषां तालवृक्षाणामपेक्षया तस्य बहु गर्वः । एतेषां तालवृक्षाणामधः लघुलघुगुल्मा अपि आसन् । गुल्माः किञ्चित् तपन्ति । यतो हि लघुप्राणिनः गुल्मम् अदन्ति । तालवृक्षस्योपरि आरोहणं कर्तुं लघुप्राणिनः न समर्थाः । अतः तालवृक्षस्य गर्वं भृशमेव । अयं दीर्घः तालवृक्षः लघुगुल्मानाम् उपहासं करोति । कदाचित् तालफलानि गुल्मानामुपरि पतन्ति । लघुगुल्मानां शाखाः छिन्नाः भवन्ति नष्टा अपि । तालवृक्षाणां गर्वस्य सम्मुखे गुल्माश्च तूष्णीं तिष्ठन्ति । तालवृक्षाणां गर्वभञ्जनं कर्तुं लघुगुल्माः सदैव समुचितसुयोगस्य अपेक्षां कुर्वन्ति ।

एकदा भीषणवायुप्रवाहो जातः । बहुसमयं यावत् वायुप्रवाहः बहुवेगेन प्रवाहितः । तत्परं वृष्टिरपि प्रारब्धा । तालवृक्षाः भयभीताः सञ्जाताः । सम्प्रति प्रवलवायोः प्रवाहेन तालवृक्षाः दोलायमानाः सन्ति । तेषां शाखाप्रशाखाः भग्नप्रायाः । फलान्यपि अधः पतितानि । समुद्रस्य जलप्रवाहस्य स्रोतः वर्धितम् । तेन स्रोतसा मृत्तिकाक्षयः अभवत् । तेन तालवृक्षाणां मूलमपि शिथिलं जातम् । अन्ते सर्वे विशालतालवृक्षाः भूमौ निपतिताः । अत्युच्चतालवृक्षः अपि भूमौ अपतत् । परं तु लघुगुल्माः नैव नष्टाः । तालवृक्षाणां गर्वः नष्टः । अतः

“कदा गर्वो न कर्तव्यो गर्वो नाशस्य कारणम् ।

तस्मान्नम्राः भविष्यामो विद्या ददाति नम्रताम् ॥”

‘प्रतिदिनं’ इत्यस्य समानार्थकं पदं चित्वा लिखत

(1) दिनकरम्

(2) प्रतिनिशम्

(3) प्रत्यहम्

(4) प्रातः

[Question ID = 216][Question Description = CTET_P1_PART_5_L2_SET_110_SANSKRIT_Q126]

1. 1 [Option ID = 861]
2. 2 [Option ID = 862]
3. 3 [Option ID = 863]
4. 4 [Option ID = 864]

7) निर्देशः : अधोलिखितं गद्यांशं पठित्वा तदाधारितप्रश्नानां विकल्पात्मकोत्तरेषु उचिततमम् उत्तरं चिनुत ।

सुविस्तृतसागरस्य सविधे एकः तालवृक्षः विराजते । तालवृक्षाः उच्चैरतीव दीर्घाः । तालवृक्षाणां समूहेन सागरस्य तटः परिपूर्णः दृश्यते । मन्दं मन्दं वायुरपि वाति । जनाः प्रत्यहं समुद्रतटं प्रति आयान्ति । तस्य तटस्य उपभोगं कृत्वा स्वगृहं गच्छन्ति । समुद्रस्य जलं तालवृक्षाणां मूलभागं कदाचित् स्पृशति । अतः प्रतिवर्षं तालवृक्षेषु बहूनि तालफलानि निर्गतानि । तालवृक्षाणामुपरि आरोहणं कृत्वा सर्वे तालफलानि अनायासेन स्वीकुर्वन्ति ।

तेषु तालवृक्षेषु एकः तालवृक्षः बहूच्चतर आसीत् । अन्येषां तालवृक्षाणामपेक्षया तस्य बहु गर्वः । एतेषां तालवृक्षाणामधः लघुलघुगुल्मा अपि आसन् । गुल्माः किञ्चित् तपन्ति । यतो हि लघुप्राणिनः गुल्मम् अदन्ति । तालवृक्षस्योपरि आरोहणं कर्तुं लघुप्राणिनः न समर्थाः । अतः तालवृक्षस्य गर्वं भृशमेव । अयं दीर्घः तालवृक्षः लघुगुल्मानाम् उपहासं करोति । कदाचित् तालफलानि गुल्मानामुपरि पतन्ति । लघुगुल्मानां शाखाः छिन्नाः भवन्ति नष्टा अपि । तालवृक्षाणां गर्वस्य सम्मुखे गुल्माश्च तूष्णीं तिष्ठन्ति । तालवृक्षाणां गर्वभञ्जनं कर्तुं लघुगुल्माः सदैव समुचितसुयोगस्य अपेक्षां कुर्वन्ति ।

एकदा भीषणवायुप्रवाहो जातः । बहुसमयं यावत् वायुप्रवाहः बहुवेगेन प्रवाहितः । तत्परं वृष्टिरपि प्रारब्धा । तालवृक्षाः भयभीताः सञ्जाताः । सम्प्रति प्रवलवायोः प्रवाहेन तालवृक्षाः दोलायमानाः सन्ति । तेषां शाखाप्रशाखाः भग्नप्रायाः । फलान्यपि अधः पतितानि । समुद्रस्य जलप्रवाहस्य स्रोतः वर्धितम् । तेन स्रोतसा मृत्तिकाक्षयः अभवत् । तेन तालवृक्षाणां मूलमपि शिथिलं जातम् । अन्ते सर्वे विशालतालवृक्षाः भूमौ निपतिताः । अत्युच्चतालवृक्षः अपि भूमौ अपतत् । परं तु लघुगुल्माः नैव नष्टाः । तालवृक्षाणां गर्वः नष्टः । अतः

“कदा गर्वो न कर्तव्यो गर्वो नाशस्य कारणम् ।

तस्मान्नम्राः भविष्यामो विद्या ददाति नम्रताम् ॥”

‘खादन्ति’ इत्यस्य समानार्थकं क्रियापदं चित्वा लिखत

(1) पतन्ति

(2) जलयन्ति

(3) अदन्ति

(4) वर्षन्ति

[Question ID = 217][Question Description = CTET_P1_PART_5_L2_SET_110_SANSKRIT_Q127]

- 1 [Option ID = 865]
- 2 [Option ID = 866]
- 3 [Option ID = 867]
- 4 [Option ID = 868]

8) निर्देशः : अधोलिखितं गद्यांशं पठित्वा तदाधारितप्रश्नानां विकल्पात्मकोत्तरेषु उचिततमम् उत्तरं चिनुत ।

सुविस्तृतसागरस्य सविधे एकः तालवृक्षः विराजते । तालवृक्षाः उच्चैरतीव दीर्घाः । तालवृक्षाणां समूहेन सागरस्य तटः परिपूर्णः दृश्यते । मन्दं मन्दं वायुरपि वाति । जनाः प्रत्यहं समुद्रतटं प्रति आयान्ति । तस्य तटस्य उपभोगं कृत्वा स्वगृहं गच्छन्ति । समुद्रस्य जलं तालवृक्षाणां मूलभागं कदाचित् स्पृशति । अतः प्रतिवर्षं तालवृक्षेषु बहूनि तालफलानि निर्गतानि । तालवृक्षाणामुपरि आरोहणं कृत्वा सर्वे तालफलानि अनायासेन स्वीकुर्वन्ति ।

तेषु तालवृक्षेषु एकः तालवृक्षः बहूच्चतर आसीत् । अन्येषां तालवृक्षाणामपेक्षया तस्य बहु गर्वः । एतेषां तालवृक्षाणामधः लघुलघुगुल्मा अपि आसन् । गुल्माः किञ्चित् तपन्ति । यतो हि लघुप्राणिनः गुल्मम् अदन्ति । तालवृक्षस्योपरि आरोहणं कर्तुं लघुप्राणिनः न समर्थाः । अतः तालवृक्षस्य गर्वं भृशमेव । अयं दीर्घः तालवृक्षः लघुगुल्मानाम् उपहासं करोति । कदाचित् तालफलानि गुल्मानामुपरि पतन्ति । लघुगुल्मानां शाखाः छिन्नाः भवन्ति नष्टा अपि । तालवृक्षाणां गर्वस्य सम्मुखे गुल्माश्च तूष्णीं तिष्ठन्ति । तालवृक्षाणां गर्वभञ्जनं कर्तुं लघुगुल्माः सदैव समुचितसुयोगस्य अपेक्षां कुर्वन्ति ।

एकदा भीषणवायुप्रवाहो जातः । बहुसमयं यावत् वायुप्रवाहः बहुवेगेन प्रवाहितः । तत्परं वृष्टिरपि प्रारब्धा । तालवृक्षाः भयभीताः सञ्जाताः । सम्प्रति प्रवलवायोः प्रवाहेन तालवृक्षाः दोलायमानाः सन्ति । तेषां शाखाप्रशाखाः भग्नप्रायाः । फलान्यपि अधः पतितानि । समुद्रस्य जलप्रवाहस्य स्रोतः वर्धितम् । तेन स्रोतसा मृत्तिकाक्षयः अभवत् । तेन तालवृक्षाणां मूलमपि शिथिलं जातम् । अन्ते सर्वे विशालतालवृक्षाः भूमौ निपतिताः । अत्युच्चतालवृक्षः अपि भूमौ अपतत् । परं तु लघुगुल्माः नैव नष्टाः । तालवृक्षाणां गर्वः नष्टः । अतः

“कदा गर्वो न कर्तव्यो गर्वो नाशस्य कारणम् ।

तस्मान्नम्राः भविष्यामो विद्या ददाति नम्रताम् ॥”

‘छिन्नाः’ इति पदे प्रयुक्तं कृदन्तप्रत्ययं चित्वा लिखत

(1) शतृ

(2) क्त्वा

(3) ल्यप्

(4) क्तृ

[Question ID = 218][Question Description = CTET_P1_PART_5_L2_SET_110_SANSKRIT_Q128]

- 1 [Option ID = 869]
- 2 [Option ID = 870]
- 3 [Option ID = 871]
- 4 [Option ID = 872]

Topic:- Sanskrit_Q129-135_L2_P1_CTET

1) **निर्देशः** : अधोलिखितं गद्यांशं पठित्वा तदाधारितप्रश्नानां विकल्पात्मकोत्तरेषु उचिततमम् उत्तरं चिनुत ।

एका पिपीलिका आसीत् । एकदा आहारार्थं भ्रमन्ती सा कमपि आम्रस्य पादपं समारोहत् । वृक्षस्य शाखासु धावन्ती सा अकस्माद् अस्खलत्, अपतञ्च अधस्ताद् भरिते जलाशये । तस्मिन्नेव वृक्षे कस्यचित् कपोतस्य कुलायः अभवत् । स तत्र स्थितः जले निमज्जन्तीं पिपीलिकाम् अपश्यत् । म्रियमाणायां तस्यां पिपीलिकायां दयालुः स कपोतः शुष्कम् आम्रस्य दलमेकमपातयत् । तत् पत्रं जले अतरत् । पिपीलिका च तस्मिन्नारूढा सती स्वजीवितम् अरक्षत्, आविरकरोञ्च कृतज्ञताम् । ततः तौ मित्रे अभवताम् ।

ततः दिनेषु गच्छत्सु एकदा स कपोतः वृक्षस्य शाखायाम् एकाकी अतिष्ठत्, पिपीलिका च वृक्षस्य मूले स्वरूप बिलस्य द्वारि कर्मपरा अभवत् । तदैव कश्चिद् व्याधः आगत्य कपोतं हन्तुं धनुषि बाणसन्धानम् अकरोत् । पिपीलिका तमपश्यत् । सा धावन्ती व्याधस्य स्कन्धम् आरुह्य क्रोधेन तं तथा अदशत् यथा दंशपीडितः स व्याधः लक्ष्याद् अपाराध्यत् । धनुर्मुक्तः शरश्रु अन्यां दिशम् अगच्छत् । तस्य शब्दं श्रुत्वा कपोतश्च उड्डीय वृक्षान्तरम् अयासीत् । एवं तौ विपदि परस्परं साहाय्यं कुर्वन्तौ चिरं सुखेन न्यवसताम् ।

पिपीलिका कस्य पादपं समारोहत् ?

(1) सेमलस्य

(2) आम्रस्य

(3) लकुचस्य

(4) जम्बीरकस्य

[Question ID = 271][Question Description = CTET_P1_PART_5_L2_SET_110_SANSKRIT_Q129]

1. 1 [Option ID = 1081]
2. 2 [Option ID = 1082]
3. 3 [Option ID = 1083]
4. 4 [Option ID = 1084]

2) **निर्देशः** : अधोलिखितं गद्यांशं पठित्वा तदाधारितप्रश्नानां विकल्पात्मकोत्तरेषु उचिततमम् उत्तरं चिनुत ।

एका पिपीलिका आसीत् । एकदा आहारार्थं भ्रमन्ती सा कमपि आम्रस्य पादपं समारोहत् । वृक्षस्य शाखासु धावन्ती सा अकस्माद् अस्खलत्, अपतञ्च अधस्ताद् भरिते जलाशये । तस्मिन्नेव वृक्षे कस्यचित् कपोतस्य कुलायः अभवत् । स तत्र स्थितः जले निमज्जन्तीं पिपीलिकाम् अपश्यत् । म्रियमाणायां तस्यां पिपीलिकायां दयालुः स कपोतः शुष्कम् आम्रस्य दलमेकमपातयत् । तत् पत्रं जले अतरत् । पिपीलिका च तस्मिन्नारूढा सती स्वजीवितम् अरक्षत्, आविरकरोञ्च कृतज्ञताम् । ततः तौ मित्रे अभवताम् ।

ततः दिनेषु गच्छत्सु एकदा स कपोतः वृक्षस्य शाखायाम् एकाकी अतिष्ठत्, पिपीलिका च वृक्षस्य मूले स्वरूप बिलस्य द्वारि कर्मपरा अभवत् । तदैव कश्चिद् व्याधः आगत्य कपोतं हन्तुं धनुषि बाणसन्धानम् अकरोत् । पिपीलिका तमपश्यत् । सा धावन्ती व्याधस्य स्कन्धम् आरुह्य क्रोधेन तं तथा अदशत् यथा दंशपीडितः स व्याधः लक्ष्याद् अपाराध्यत् । धनुर्मुक्तः शरश्रु अन्यां दिशम् अगच्छत् । तस्य शब्दं श्रुत्वा कपोतश्च उड्डीय वृक्षान्तरम् अयासीत् । एवं तौ विपदि परस्परं साहाय्यं कुर्वन्तौ चिरं सुखेन न्यवसताम् ।

पिपीलिका कुत्र अपतत् ?

(1) जलाशये

(2) पुष्पे

(3) गृहद्वारे

(4) सागरे

[Question ID = 272][Question Description = CTET_P1_PART_5_L2_SET_110_SANSKRIT_Q130]

1. 1 [Option ID = 1085]
2. 2 [Option ID = 1086]
3. 3 [Option ID = 1087]
4. 4 [Option ID = 1088]

3) **निर्देशः** : अधोलिखितं गद्यांशं पठित्वा तदाधारितप्रश्नानां विकल्पात्मकोत्तरेषु उचिततमम् उत्तरं चिनुत ।

एका पिपीलिका आसीत् । एकदा आहारार्थं भ्रमन्ती सा कमपि आम्रस्य पादपं समारोहत् । वृक्षस्य शाखासु धावन्ती सा अकस्माद् अस्खलत्, अपतञ्च अधस्ताद् भरिते जलाशये । तस्मिन्नेव वृक्षे कस्यचित् कपोतस्य कुलायः अभवत् । स तत्र स्थितः जले निमज्जन्तीं पिपीलिकाम् अपश्यत् । म्रियमाणायां तस्यां पिपीलिकायां दयालुः स कपोतः शुष्कम् आम्रस्य दलमेकमपातयत् । तत् पत्रं जले अतरत् । पिपीलिका च तस्मिन्नारूढा सती स्वजीवितम् अरक्षत्, आविरकरोञ्च कृतज्ञताम् । ततः तौ मित्रे अभवताम् ।

ततः दिनेषु गच्छत्सु एकदा स कपोतः वृक्षस्य शाखायाम् एकाकी अतिष्ठत्, पिपीलिका च वृक्षस्य मूले स्वरूप बिलस्य द्वारि कर्मपरा अभवत् । तदैव कश्चिद् व्याधः आगत्य कपोतं हन्तुं धनुषि बाणसन्धानम् अकरोत् । पिपीलिका तमपश्यत् । सा धावन्ती व्याधस्य स्कन्धम् आरुह्य क्रोधेन तं तथा अदशत् यथा दंशपीडितः स व्याधः लक्ष्याद् अपाराध्यत् । धनुर्मुक्तः शरश्रु अन्यां दिशम् अगच्छत् । तस्य शब्दं श्रुत्वा कपोतश्च उड्डीय वृक्षान्तरम् अयासीत् । एवं तौ विपदि परस्परं साहाय्यं कुर्वन्तौ चिरं सुखेन न्यवसताम् ।

जलाशये आम्रदलं कः अपातयत् ?

(1) मूषकः

(2) भल्लूकः

(3) वानरः

(4) कपोतः

[Question ID = 273][Question Description = CTET_P1_PART_5_L2_SET_110_SANSKRIT_Q131]

1. 1 [Option ID = 1089]
2. 2 [Option ID = 1090]
3. 3 [Option ID = 1091]
4. 4 [Option ID = 1092]

4) **निर्देशः** : अधोलिखितं गद्यांशं पठित्वा तदाधारितप्रश्नानां विकल्पात्मकोत्तरेषु उचिततमम् उत्तरं चिनुत ।

एका पिपीलिका आसीत् । एकदा आहारार्थं भ्रमन्ती सा कमपि आम्रस्य पादपं समारोहत् । वृक्षस्य शाखासु धावन्ती सा अकस्माद् अस्खलत्, अपतञ्च अधस्ताद् भरिते जलाशये । तस्मिन्नेव वृक्षे कस्यचित् कपोतस्य कुलायः अभवत् । स तत्र स्थितः जले निमज्जन्तीं पिपीलिकाम् अपश्यत् । म्रियमाणायां तस्यां पिपीलिकायां दयालुः स कपोतः शुष्कम् आम्रस्य दलमेकमपातयत् । तत् पत्रं जले अतरत् । पिपीलिका च तस्मिन्नारूढा सती स्वजीवितम् अरक्षत्, आविरकरोञ्च कृतज्ञताम् । ततः तौ मित्रे अभवताम् ।

ततः दिनेषु गच्छत्सु एकदा स कपोतः वृक्षस्य शाखायाम् एकाकी अतिष्ठत्, पिपीलिका च वृक्षस्य मूले स्वरूप बिलस्य द्वारि कर्मपरा अभवत् । तदैव कश्चिद् व्याधः आगत्य कपोतं हन्तुं धनुषि बाणसन्धानम् अकरोत् । पिपीलिका तमपश्यत् । सा धावन्ती व्याधस्य स्कन्धम् आरुह्य क्रोधेन तं तथा अदशत् यथा दंशपीडितः स व्याधः लक्ष्याद् अपाराध्यत् । धनुर्मुक्तः शरश्रु अन्यां दिशम् अगच्छत् । तस्य शब्दं श्रुत्वा कपोतश्च उड्डीय वृक्षान्तरम् अयासीत् । एवं तौ विपदि परस्परं साहाय्यं कुर्वन्तौ चिरं सुखेन न्यवसताम् ।

व्याधं कः अदशत् ?

(1) मूषकः

(2) पिपीलिका

(3) कपोतः

(4) वानरः

[Question ID = 274][Question Description = CTET_P1_PART_5_L2_SET_110_SANSKRIT_Q132]

1. 1 [Option ID = 1093]
2. 2 [Option ID = 1094]
3. 3 [Option ID = 1095]
4. 4 [Option ID = 1096]

5) **निर्देशः** : अधोलिखितं गद्यांशं पठित्वा तदाधारितप्रश्नानां विकल्पात्मकोत्तरेषु उचिततमम् उत्तरं चिनुत ।

एका पिपीलिका आसीत् । एकदा आहारार्थं भ्रमन्ती सा कमपि आम्रस्य पादपं समारोहत् । वृक्षस्य शाखासु धावन्ती सा अकस्माद् अस्खलत्, अपतञ्च अधस्ताद् भरिते जलाशये । तस्मिन्नेव वृक्षे कस्यचित् कपोतस्य कुलायः अभवत् । स तत्र स्थितः जले निमज्जन्तीं पिपीलिकाम् अपश्यत् । म्रियमाणायां तस्यां पिपीलिकायां दयालुः स कपोतः शुष्कम् आम्रस्य दलमेकमपातयत् । तत् पत्रं जले अतरत् । पिपीलिका च तस्मिन्नारूढा सती स्वजीवितम् अरक्षत्, आविरकरोञ्च कृतज्ञताम् । ततः तौ मित्रे अभवताम् ।

ततः दिनेषु गच्छत्सु एकदा स कपोतः वृक्षस्य शाखायाम् एकाकी अतिष्ठत्, पिपीलिका च वृक्षस्य मूले स्वरूप बिलस्य द्वारि कर्मपरा अभवत् । तदैव कश्चिद् व्याधः आगत्य कपोतं हन्तुं धनुषि बाणसन्धानम् अकरोत् । पिपीलिका तमपश्यत् । सा धावन्ती व्याधस्य स्कन्धम् आरुह्य क्रोधेन तं तथा अदशत् यथा दंशपीडितः स व्याधः लक्ष्याद् अपाराध्यत् । धनुर्मुक्तः शरश्रु अन्यां दिशम् अगच्छत् । तस्य शब्दं श्रुत्वा कपोतश्च उड्डीय वृक्षान्तरम् अयासीत् । एवं तौ विपदि परस्परं साहाय्यं कुर्वन्तौ चिरं सुखेन न्यवसताम् ।

‘नीडः’ इत्यस्य समानार्थकं पदं चित्वा लिखत

(1) कुलायः

(2) वृक्षः

(3) पत्रम्

(4) पुष्पम्

[Question ID = 275][Question Description = CTET_P1_PART_5_L2_SET_110_SANSKRIT_Q133]

1. 1 [Option ID = 1097]
2. 2 [Option ID = 1098]
3. 3 [Option ID = 1099]
4. 4 [Option ID = 1100]

6) **निर्देशः** : अधोलिखितं गद्यांशं पठित्वा तदाधारितप्रश्नानां विकल्पात्मकोत्तरेषु उचिततमम् उत्तरं चिनुत ।

एका पिपीलिका आसीत् । एकदा आहारार्थं भ्रमन्ती सा कमपि आम्रस्य पादपं समारोहत् । वृक्षस्य शाखासु धावन्ती सा अकस्माद् अस्खलत्, अपतञ्च अधस्ताद् भरिते जलाशये । तस्मिन्नेव वृक्षे कस्यचित् कपोतस्य कुलायः अभवत् । स तत्र स्थितः जले निमज्जन्तीं पिपीलिकाम् अपश्यत् । म्रियमाणायां तस्यां पिपीलिकायां दयालुः स कपोतः शुष्कम् आम्रस्य दलमेकमपातयत् । तत् पत्रं जले अतरत् । पिपीलिका च तस्मिन्नारूढा सती स्वजीवितम् अरक्षत्, आविरकरोञ्च कृतज्ञताम् । ततः तौ मित्रे अभवताम् ।

ततः दिनेषु गच्छत्सु एकदा स कपोतः वृक्षस्य शाखायाम् एकाकी अतिष्ठत्, पिपीलिका च वृक्षस्य मूले स्वरूप बिलस्य द्वारि कर्मपरा अभवत् । तदैव कश्चिद् व्याधः आगत्य कपोतं हन्तुं धनुषि बाणसन्धानम् अकरोत् । पिपीलिका तमपश्यत् । सा धावन्ती व्याधस्य स्कन्धम् आरुह्य क्रोधेन तं तथा अदशत् यथा दंशपीडितः स व्याधः लक्ष्याद् अपाराध्यत् । धनुर्मुक्तः शरश्रु अन्यां दिशम् अगच्छत् । तस्य शब्दं श्रुत्वा कपोतश्च उड्डीय वृक्षान्तरम् अयासीत् । एवं तौ विपदि परस्परं साहाय्यं कुर्वन्तौ चिरं सुखेन न्यवसताम् ।

‘उड्डीय’ इति पदे कः कृदन्तप्रत्ययः प्रयुक्तः ?

(1) क्त्वा

(2) ल्यप्

(3) शतृ

(4) शानच्

[Question ID = 276][Question Description = CTET_P1_PART_5_L2_SET_110_SANSKRIT_Q134]

1. 1 [Option ID = 1101]
2. 2 [Option ID = 1102]
3. 3 [Option ID = 1103]
4. 4 [Option ID = 1104]

7) निर्देशः : अधोलिखितं गद्यांशं पठित्वा तदाधारितप्रश्नानां विकल्पात्मकोत्तरेषु उचिततमम् उत्तरं चिनुत ।

एका पिपीलिका आसीत् । एकदा आहारार्थं भ्रमन्ती सा कमपि आम्रस्य पादपं समारोहत् । वृक्षस्य शाखासु धावन्ती सा अकस्माद् अस्खलत्, अपतञ्च अधस्ताद् भरिते जलाशये । तस्मिन्नेव वृक्षे कस्यचित् कपोतस्य कुलायः अभवत् । स तत्र स्थितः जले निमज्जन्तीं पिपीलिकाम् अपश्यत् । म्रियमाणायां तस्यां पिपीलिकायां दयालुः स कपोतः शुष्कम् आम्रस्य दलमेकमपातयत् । तत् पत्रं जले अतरत् । पिपीलिका च तस्मिन्नारूढा सती स्वजीवितम् अरक्षत्, आविरकरोञ्च कृतज्ञताम् । ततः तौ मित्रे अभवताम् ।

ततः दिनेषु गच्छत्सु एकदा स कपोतः वृक्षस्य शाखायाम् एकाकी अतिष्ठत्, पिपीलिका च वृक्षस्य मूले स्वरूप बिलस्य द्वारि कर्मपरा अभवत् । तदैव कश्चिद् व्याधः आगत्य कपोतं हन्तुं धनुषि बाणसन्धानम् अकरोत् । पिपीलिका तमपश्यत् । सा धावन्ती व्याधस्य स्कन्धम् आरुह्य क्रोधेन तं तथा अदशत् यथा दंशपीडितः स व्याधः लक्ष्याद् अपाराध्यत् । धनुर्मुक्तः शरश्रु अन्यां दिशम् अगच्छत् । तस्य शब्दं श्रुत्वा कपोतश्च उड्डीय वृक्षान्तरम् अयासीत् । एवं तौ विपदि परस्परं साहाय्यं कुर्वन्तौ चिरं सुखेन न्यवसताम् ।

‘धावन्ती’ इति पदे प्रयुक्तं कृदन्तप्रत्ययं चित्वा लिखत

(1) क्त

(2) शानच्

(3) ल्यप्

(4) शत्

[Question ID = 277][Question Description = CTET_P1_PART_5_L2_SET_110_SANSKRIT_Q135]

1. 1 [Option ID = 1105]
2. 2 [Option ID = 1106]
3. 3 [Option ID = 1107]
4. 4 [Option ID = 1108]

Topic:- Sanskrit_Q136-150_L2_P1_CTET

1) एशिया महादेशः स्व भाषिक-साहित्यिक-सांस्कृतिक-विविधतया सार्धं बहुभाषिक वादस्य (Multilingualism) विकासदृष्ट्या समृद्धः अस्ति । बहुभाषिक वादेन कः आशयः ?

(1) आकारिक-भाषिक कौशलं सम्प्रेषणात्मकसामर्थ्यं च यौ विभिन्नसामाजिक प्रसङ्गेषु प्रयुज्येते ।

(2) आकारिक-भाषिक-कौशलं भाषिकसामर्थ्यं च ययोः व्याकरणावबोधः सन्निविष्टः ।

(3) लक्ष्यभाषायाः संस्कृतेः साहित्यिकपरम्पराणां, साहित्यिकग्रन्थानां च अवबोधः ।

(4) लक्ष्यभाषायाः संस्कृतेः साहित्यस्य चतुर्कौशलानां च अवबोधः ।

[Question ID = 226][Question Description = CTET_P1_PART_5_L2_SET_110_SANSKRIT_Q136]

1. 1 [Option ID = 901]
2. 2 [Option ID = 902]
3. 3 [Option ID = 903]
4. 4 [Option ID = 904]

2) भाषान्तरणम् (Translanguaging)

- (1) भाषां 'क्रियावत्' पश्यति, न तु 'विशेषणवत्' ।
- (2) द्वे भाषे पृथक्-तन्त्रे भवेताम् इति अवधारणायाः खण्डनं करोति ।
- (3) सामाजिकन्यायस्य धारणां भाषा-शिक्षणस्य धुरी एव मन्यते ।
- (4) बहुभाषाप्रयोगतः एक भाषायाः प्रयोगं प्रति अवधान-अन्तरणम् ।

[Question ID = 227][Question Description = CTET_P1_PART_5_L2_SET_110_SANSKRIT_Q137]

1. 1 [Option ID = 905]
2. 2 [Option ID = 906]
3. 3 [Option ID = 907]
4. 4 [Option ID = 908]

3) छात्राणां सृजन-सामर्थ्य-सम्बर्धनम् अस्ति

- (1) प्राक्-विद्यालयी-कक्षाभिः विशिष्टकार्यक्रमैः सीमितं भवेत् ।
- (2) मुख्यधाराशिक्षणात् भिन्ना प्रक्रिया ।
- (3) शिक्षकेभ्यः प्रदत्तकार्याणां मध्ये एकं कार्यम् ।
- (4) सर्वान् विचारान् प्रोत्साहयति, त्रुटिपूर्णविचारान् अपि ।

[Question ID = 228][Question Description = CTET_P1_PART_5_L2_SET_110_SANSKRIT_Q138]

1. 1 [Option ID = 909]
2. 2 [Option ID = 910]
3. 3 [Option ID = 911]
4. 4 [Option ID = 912]

4) एकः शिक्षकः अनुभवति यत् तस्य श्रव्य-पाठः (Listening lesson) विफलं जातः । तेन यत्किञ्चित् कृतं तेषां अधिकांशः छात्राणां कृते साहाय्यं नाभवत् । पश्यतु यत्किञ्चित् तेन कृतं । एतेषां मध्ये समीचीनं विचारं चिनुत

- (1) रिकार्डिंग-वादन पश्चात् सः विसृतश्रवणनिर्देश पत्रकं दत्तवान् ।
- (2) सः छात्रान् उत्तराणि अवलम्य चर्चापूर्वे स्व स्वउत्तराणि अवलोकयितुं निर्दिशति ।
- (3) सः रिकार्डिंगविषयक-संकेतं न दत्तवान्, किञ्चित् कालान्तरे मां रिकार्डिंगस्य सम्यक् विन्दवः प्रतिभान्ति ।
- (4) तेन छात्रेभ्यः कार्यसारावली न दत्ता ।

[Question ID = 229][Question Description = CTET_P1_PART_5_L2_SET_110_SANSKRIT_Q139]

1. 1 [Option ID = 913]
2. 2 [Option ID = 914]
3. 3 [Option ID = 915]
4. 4 [Option ID = 916]

5) अधोलिखितेषु किं व्याकरणपाठस्य चरणं नास्ति ?

- (1) श्यामपट्टे संकलितवृत्तीन् लिखतु ।
- (2) व्याकरणविषयस्य अर्थपरीक्षणाय कक्षा अन्तर्क्रियायाः प्रयोगः कुरुत ।
- (3) शिक्षकेण अर्थस्य रूपस्य परीक्षणम् ।
- (4) शब्दानां प्रथमभाषायां अन्यभाषायां वा अनुवादः ।

[Question ID = 230][Question Description = CTET_P1_PART_5_L2_SET_110_SANSKRIT_Q140]

1. 1 [Option ID = 917]
2. 2 [Option ID = 918]
3. 3 [Option ID = 919]
4. 4 [Option ID = 920]

6) अधोलिखितेषु का भाषा शिक्षणस्य अवधारणा नास्ति ?

- (1) बहुभाषिकता (Multilingualism)
- (2) श्रव्य-भाषिक-पद्धतिः (Audiolingual method)
- (3) कार्याधारित-अधिगमः (Task-based learning)
- (4) आदिप्ररूप-सिद्धान्तः (Prototype theory)

[Question ID = 231][Question Description = CTET_P1_PART_5_L2_SET_110_SANSKRIT_Q141]

1. 1 [Option ID = 921]
2. 2 [Option ID = 922]
3. 3 [Option ID = 923]
4. 4 [Option ID = 924]

7) स्टीफन क्लेशन महोदयानुसारेण, यदि छात्रः 'इ' अवस्थायां वर्तते, भाषा-अधिग्रहणं सम्भवति 'इ + 1' इति स्तरे, यदा छात्रः _____ प्रति ग्रहणशीलः भवति ।

- (1) निविष्टि (Input) अन्तर्ग्रहणं च (Intake)
- (2) अबोध्य-निविष्टि (Incomprehensible input)
- (3) बोध्य-निविष्टि (Comprehensible input)
- (4) निविष्टि निर्गतं च (Input and output)

[Question ID = 232][Question Description = CTET_P1_PART_5_L2_SET_110_SANSKRIT_Q142]

1. 1 [Option ID = 925]
2. 2 [Option ID = 926]
3. 3 [Option ID = 927]
4. 4 [Option ID = 928]

8) पठनस्य मुख्य पद्धतयः सन्ति

- (1) लघुदीर्घपाठयोः पठनं, सारांशग्रहणं च ।
- (2) रसास्वादाय पठनं, सूचनायै बहिर्वेशनाय (Extrapolation) च पठनम् ।
- (3) द्रुतपठनम् (Skimming) क्रमवीक्षणम् (Scanning) सोद्देश्यपठनं च ।
- (4) द्रुतपठनं, क्रमवीक्षणं, अनुमानात्मकपठनं बहिर्वेशनात्मक (Extrapolative) पठनं च ।

[Question ID = 233][Question Description = CTET_P1_PART_5_L2_SET_110_SANSKRIT_Q143]

1. 1 [Option ID = 929]
2. 2 [Option ID = 930]

3. 3 [Option ID = 931]
4. 4 [Option ID = 932]

9) अधोलिखितेषु किं भाषाशिक्षायाः अवधारणा नास्ति ?

- (1) नकारात्मक प्रतिपुष्टिः (Negative feedback)
- (2) मनोविश्लेषणम् (Psychoanalysis)
- (3) पठनवैकल्यम् (Dyslexia)
- (4) अनुवादः

[Question ID = 234][Question Description = CTET_P1_PART_5_L2_SET_110_SANSKRIT_Q144]

1. 1 [Option ID = 933]
2. 2 [Option ID = 934]
3. 3 [Option ID = 935]
4. 4 [Option ID = 936]

10) 'सम्मिश्रित-अधिगमः' (Blended learning)

- (1) श्रव्यभाषिक पद्धतेः (Audiolingual method) शिक्षणे सम्प्रेषणात्मकभाषायाः च संयोजनम् ।
- (2) शिक्षणस्य पारम्परिकउपागमेन सह अन्तर्जालाधारित नवोपागमस्य संयोजनम् ।
- (3) प्रथमभाषामधिकृत्य वस्तुविषयाणां अधिगमः ।
- (4) भाषा-शिक्षणाय द्वयोः एप्प'इति (Apps) यन्त्रयोः संयोजनम् ।

[Question ID = 235][Question Description = CTET_P1_PART_5_L2_SET_110_SANSKRIT_Q145]

1. 1 [Option ID = 937]
2. 2 [Option ID = 938]
3. 3 [Option ID = 939]
4. 4 [Option ID = 940]

11) 'प्रामाणिकता' (Authenticity) उत्पत्तेः यार्थाथ्यं सत्यं च सूचयति । इदं पदं पाठानां वैशिष्ट्यज्ञापनाय, अधिगम सामग्री, दत्तकार्याणि, सांस्कृतिक वस्तूनि, इत्यादयः ज्ञापनाय प्रयुज्यते । अधोलिखितेषु किं प्रामाणिक सामग्रयाः वैशिष्ट्यानि न भवन्ति ?

- (1) प्रामाणिकपाठाः विश्वकोशेषु प्राप्यन्ते ।
- (2) समाचार-पत्राणि, भित्तिचित्राणि, संदर्शिकाः च प्रामाणिकपाठानां उदाहरणानि ।
- (3) प्रामाणिकवस्तुनः कालः सुकरतया ज्ञायते ।
- (4) प्रामाणिकपाठेषु सांस्कृतिकसूचनाः भवन्ति ।

[Question ID = 236][Question Description = CTET_P1_PART_5_L2_SET_110_SANSKRIT_Q146]

1. 1 [Option ID = 941]
2. 2 [Option ID = 942]
3. 3 [Option ID = 943]
4. 4 [Option ID = 944]

12) “भवतां कथावबोधनं विचार्य कथयतु चेत् कच्छपः शशकम् आश्वस्तयिष्यति ?” अयं प्रश्नः अस्ति

- (1) तथ्यात्मकपठनस्य परीक्षणम्
- (2) सूचनाग्रहणम् (Eliciting information)
- (3) शब्दावलि अवधारणायाः परीक्षणम्
- (4) बहिर्वेशीपठनस्य (Extrapolative reading) परीक्षणम्

[Question ID = 237][Question Description = CTET_P1_PART_5_L2_SET_110_SANSKRIT_Q147]

1. 1 [Option ID = 945]
2. 2 [Option ID = 946]
3. 3 [Option ID = 947]
4. 4 [Option ID = 948]

13) बहवः छात्राः ये संस्कृतं शिक्षन्ते, तैः पूर्वमेव काऽपि भाषा गहनतया ज्ञाता भवति । अधोलिखितेषु असङ्गतं विकल्पं चित्वा लिखत ।

- (1) यदा प्रथमभाषा संस्कृतभाषा च परस्परं सम्पर्के आयातः, तर्हि ध्वनीनां स्तरे विभ्रमाः भवन्ति ।
- (2) यदा भारतीयविद्यार्थिनः संस्कृतम् अधिगन्तुम् आरभन्ते, ते संस्कृतेन सर्वथा अनभिज्ञाः भवन्ति ।
- (3) विद्यार्थिभिः संस्कृते निपातानां प्रयोगे काठिन्यं अनुभूयते ।
- (4) बहुलाः द्वितीयभाषाविद्यार्थिनः कारकानां प्रयोगे काठिन्यं अनुभवन्ति ।

[Question ID = 238][Question Description = CTET_P1_PART_5_L2_SET_110_SANSKRIT_Q148]

1. 1 [Option ID = 949]
2. 2 [Option ID = 950]
3. 3 [Option ID = 951]
4. 4 [Option ID = 952]

14) “छात्रान् चतुरः प्रथक् अनुच्छेदान् समीचीनेक्रमे व्यवस्थापयितुं निर्दिशतु ।” अयं कस्य सम्बन्धितः प्रश्नः अस्ति ?

- (1) पठनक्रमे व्याकरणस्य अवबोधनम्
- (2) लेखने व्यवस्थापनम् (Organization in writing)
- (3) शब्दावली
- (4) उच्चारणम्

[Question ID = 239][Question Description = CTET_P1_PART_5_L2_SET_110_SANSKRIT_Q149]

1. 1 [Option ID = 953]
2. 2 [Option ID = 954]
3. 3 [Option ID = 955]
4. 4 [Option ID = 956]

15) भाषाशिक्षासम्बन्धिराष्ट्रीयशिक्षानीतेः, 2020 विषये अधोलिखितेषु किम् असत्यम्?

(1) मातृभाषायाः अन्यभारतीयभाषायाः श्रेण्यभाषायाः (Classical language) वैदेशिकभाषायाः च शिक्षणम् ।

(2) यथाशक्यं मातृभाषा/गृहभाषामाध्यमेन शिक्षणम् ।

(3) शिक्षणस्य प्रारम्भिकावस्थायाः एव आङ्ग्लभाषामाध्यमेन शिक्षणम् ।

(4) शिक्षणस्य द्वितीयकअवस्थायां वैदेशिकभाषायाः शिक्षणम् ।

[Question ID = 240][Question Description = CTET_P1_PART_5_L2_SET_110_SANSKRIT_Q150]

1. 1 [Option ID = 957]

2. 2 [Option ID = 958]

3. 3 [Option ID = 959]

4. 4 [Option ID = 960]